

MINISTERUL FINANTELOR
AL REPUBLICII MOLDOVA

138.64

**Raportul privind
asistența externă
acordată Republicii
Moldova în anul**

**20
21**

Ministrul Finanțelor

Dumitru BUDIANȘCHI

Cuvânt înainte

În anul 2021 contextul economic global a înregistrat progrese în recuperarea impactului provocat de criza pandemică COVID-19. Rolul asistenței externe pentru recuperarea țărilor în curs de dezvoltare este extrem de important, astfel, contribuind direct la revigorarea situației socio-economice mondiale.

În pofida climatului regional critic și a constrângerilor apărute, pentru Republica Moldova acest an a fost unul al redresării economice și schimbărilor politice, materializate prin dinamizarea dialogului cu partenerii externi de dezvoltare și sporirea intervențiilor multidimensionale.

Este îmbucurător faptul că prin consolidarea relațiilor de interes comun cu partenerii externi de dezvoltare procesul de coordonare națională a asistenței externe, în particular la etapa de programare, începe să se racordeze principiilor coerenței și concordanței dintre asistența externă și prioritățile sectoriale, precum și rigorilor procesului calendarului bugetar.

Indubitabil, asistența externă pentru dezvoltare oferită Republicii Moldova reprezintă un catalizator pentru îmbunătățirea proceselor naționale ce vor avea impact direct asupra reformelor, progresului economic, social și instituțional al țării, precum și fortificarea capacităților autorităților administrației publice.

Prin implicarea necondiționată a partenerilor externi de dezvoltare s-a reușit maximizarea impactului asistenței externe în beneficiul cetățenilor Republicii Moldova.

În acest sens, îmi face o deosebită plăcere să-mi exprim gratitudinea și respectul, tuturor partenerilor externi de dezvoltare.

CUPRINS

Lista diagramelor și tabelelor	4
Acronime	5
1. Constatări cheie	7
2. Metodologie	9
3. Cadrul normativ național ce reglementează modul de coordonare a asistenței externe	11
4. Profilul asistenței externe oferite Republicii Moldova în anul 2021	13
4.1. Asistența externă recepționată conform datelor prezentate de către partenerii externi de dezvoltare.....	13
4.2. Asistența externă canalizată prin sistemul trezorerial național	18
4.3. Asistența recepționată conform sectoarelor de intervenție	19
5. Programele de suport bugetar și asistență macro-financiară.....	22
6. Programele de cooperare transfrontalieră și transnațională la care Republica Moldova este parte.....	24
7. Concluzii	29
8. Anexe	30
Anexa 1: Procesul de planificare, identificare și bugetare a proiectelor finanțate din surse externe	30
Anexa 2: Prezentare generală a resurselor naționale: Asistența Externă și Bugetul Republicii Moldova	31
Anexa 3: Asistența externă acordată de către partenerii externi de dezvoltare în anul 2021.....	32
Anexa 4: Informație privind Acordurile de granturi și împrumuturi externe semnate în anul 2021 (per donator/creditor).....	33
Anexa 5: Documente strategice de cooperare pentru dezvoltare ale partenerilor externi pentru Republica Moldova coordonate pe parcursul anului 2021	36
Anexa 6: Lista instituțiilor beneficiare de asistență externă, în anul 2021	37
Anexa 7: Informația privind acordarea surselor externe (împrumuturi/ granturi) pentru susținerea bugetului de stat în anul 2021.....	39
Anexa 8: Descrierea Proiectelor Mari de Infrastructură din cadrul Programului Operațional Comun România-Moldova 2014-2020	40
Anexa 9: Informații generale aferente etapei de programare a viitoarelor Programe Interreg 2021-2027 la situația din 31.12.2021	41

Lista diagramelor și tabelelor

Diagrama 1: Top parteneri de dezvoltare, conform debursărilor în anul 2021 (mil. EUR)

Diagrama 2: Structura asistenței externe pe instrumente de finanțare (canalizată prin sectorul public)

Diagrama 3: Structura asistenței externe pe instrumente de finanțare (canalizată prin sectorul privat)

Diagrama 4: Structura asistenței externe pe instrumente de finanțare (canalizată prin sectorul non-guvernamental)

Diagrama 5: Structura angajamentelor curente per donatori/creditori

Diagrama 6: Structura debursărilor curente per donatori/creditori

Diagrama 7: Structura intrărilor de asistență externă conform sectoarelor de intervenție

Diagrama 8: Distribuția proiectelor de asistență financiară și tehnică conform sectoarelor de intervenție în anul 2021

Tabel 1: Structura intrărilor în BPN în anii 2020-2021 (mil. MDL)

Tabel 2: Informații generale privind Programul Operațional Comun România-Moldova 2014-2020

Tabel 3: Informații generale privind Programul Operațional Comun Bazinului Mării Negre 2014-2020

Tabel 4: Informații generale privind Programul Transnațional Dunărea 2014-2020

Acronime

AA	Acord de Asociere cu Uniunea Europeană
AE	Asistența Externă
AMP	Platforma pentru Gestionarea Asistenței Externe
AMF	Asistența macro-financiară
AOD	Asistența Oficială pentru Dezvoltare
APC	Autoritate Publică Centrală
APL	Autoritate Publică Locală
AF	Asistența financiară
AT	Asistența tehnică
AGEPI	Agenția de Stat pentru Proprietate Intelectuală
BDCE	Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei
BEI	Banca Europeană de Investiții
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIRD	Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BM	Banca Mondială
BS	Bugetul de Stat
BPN	Bugetul Public Național
BNM	Banca Națională a Moldovei
BNS	Biroul Național de Statistică
FIDA	Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă
CZK	Coroană cehă
CBTM	Cadrul Bugetar pe Termen Mediu
CE	Comisia Europeană
CS	Cancelaria de Stat
CNA	Centrul Național Anticorupție
CEC	Comisia Electorală Centrală
CC	Consiliul Concurenței
DST	Drepturile speciale de tragere
ENI	Instrumentul European de Vecinătate
ENI CBC	Inițiativa cooperării transfrontaliere din cadrul ENI
EUR	Euro
ERDF	Fondul European de Dezvoltare Regională
GBP	Lira sterlină
Interreg	Regulament pentru obiectivul de cooperare teritorială europeană
Interreg NEXT	Inițiativa de vecinătate externă al Interreg
ILO	Organizația Internațională a Muncii
IPA	Instrumentul de Pre-Aderare
ÎMM	Întreprinderi mici și mijlocii
LIP	Proiecte mari de infrastructură
MA	Ministerul Apărării
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
MAIA	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
MAEIE	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene
ME	Ministerul Economiei
MDL	Leul moldovenesc
MEC	Ministerul Educației și Cercetării
MC	Ministerul Culturii

Acronime

MF

MJ

MS

MIP

MIDR

MM

MMPS

MFF

NDICI

ODD

OCDE

OIM

ONG

ONU

PCTT

PIB

PNUD

RM

SB

SEK

SUA

UE

UNICEF

UNFPA

UNODC

USAID

USD

Ministerul Finanțelor

Ministerul Justiției

Ministerul Sănătății

Programul Indicativ Multianual

Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale

Ministerul Mediului

Ministerul Muncii și Protecției Sociale

Cadrul Financiar Multianual

Instrumentul de Vecinătate, Cooperare pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională

Obiective de Dezvoltare Durabilă

Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică

Organizația Internațională pentru Migrație

Organizație non-guvernamentală

Organizația Națiunilor Unite

Programe de cooperare transfrontalieră și transnațională

Produsul Intern Brut

Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare

Republica Moldova

Suport Bugetar

Coroana suedeză

Statele Unite ale Americii

Uniunea Europeană

Fondul Națiunilor Unite pentru Copii

Agencia Națiunilor Unite pentru Drepturile și Sănătatea Reproductivă

Oficiul ONU pentru Droguri și Crimă

Agencia SUA pentru Dezvoltare Internațională

Dolarul american

1. Constatări cheie

Conform datelor preliminare colectate de către Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), în anul 2021, Asistența Oficială pentru Dezvoltare (AOD) a crescut la un nivel de 178,9 mlrd. USD, în creștere cu 4,4%¹ în termeni reali față de anul 2020, stimulat de resursele suplimentare mobilizate pentru a sprijini țările în curs de dezvoltare să depășească problemele cauzate de pandemia COVID-19.

AOD continuă să joace un rol esențial în finanțarea globală disponibilă pentru a contribui la realizarea Agendei 2030 și a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD). Mai mult decât atât, AOD rămâne o sursă importantă de finanțare pentru țările în curs de dezvoltare care se află într-o situație de fragilitate crescândă.

Asistența externă destinată Republicii Moldova în anul 2021 a fost aliniată obiectivelor prioritare, incluse în documentele de politici și planificare strategică națională. Concomitent, angajamentele asumate de către Guvernul țării au fost realizate datorită consolidării dialogului cu partenerii externi de dezvoltare pe diferite dimensiuni ale cooperării, precum și responsabilizării/implicării active ale coordonatorilor sectoriali.

Mai jos se prezintă un sumar al constatărilor cheie aferente asistenței externe recepționate de Republica Moldova pe parcursul anului 2021.

» Conform datelor prezentate de partenerii externi de dezvoltare, volumul asistenței externe acordate Republicii Moldova în perioada anului 2021 a totalizat **889,7 mil. EUR**, dintre care au fost debursate pentru atenuarea crizei pandemice COVID-19 - 75,2 mil. EUR și crizei energetice - 60,4 mil. EUR.

» Pe parcursul anului 2021, pe teritoriul Republicii Moldova în plin proces de implementare au fost **693 de proiecte/programe²**, dintre care **182 proiecte noi**. Totodată, au fost finalizate **127 proiecte/programe** de asistență externă.

» În anul 2021 au fost înregistrate debursări în cadrul proiectelor finanțate din surse externe reflectate în Bugetul Public Național (BPN) în sumă de **13,2 mlrd MDL**.

» Printre lideri la capitolul debursări în anul 2021, pot fi menționați: *Fondul Monetar Internațional (echivalentul a 263.1*

mil. EUR), urmat de Comisia Europeană (218,6 mil. EUR), Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (111,9 mil. EUR), Banca Mondială (79,3 mil. EUR), Banca Europeană de Investiții (73,4 mil. EUR), Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei (42,1 mil. EUR).

» În topul donatorilor bilaterali, în anul 2021, se regăsesc: **Agencia SUA pentru Dezvoltare Internațională** (21,6 mil. EUR), **Regatul Suediei** (12,5 mil. EUR), **Confederația Elvețiană** (10,7 mil. EUR), **Republica Federală Germania** (8,7 mil. EUR).

» Printre top sectoare recipiente a asistenței externe se remarcă următoarele: infrastructura drumurilor, sănătate, agricultură, ordine publică, servicii economice generale, etc.

» Lider la capitolul asistență tehnică implementată în sectoarele patronate

¹ <https://www.oecd.org/dac/financing-sustainable-development/development-finance-standards/ODA-2021-summary.pdf>

² asistență financiară – suport financiar sub formă de împrumuturi, granturi, inclusiv livrări de bunuri și/sau lucrări pentru implementarea proiectelor/programei (definiție conform prevederilor HG nr.377/2018).

asistență tehnică – suport sub formă de transfer de cunoștințe, inclusiv tehnologii, metodologii și tehnici în cadrul proiectelor/programei (definiție conform prevederilor HG nr.377/2018).

În perioada anului 2021 a fost **Ministerul Educației și Cercetării** cu 75 de proiecte în derulare în valoare de 41,2 mil. EUR.

» Rata de absorbție³ la nivel național a resurselor de finanțare externă alocate în perioada anului 2021 a fost în mărime de **55,3%**, fiind în creștere față de anul precedent cu 16,1 p.p.

» În 2021, Republica Moldova a încasat resurse pentru **susținerea bugetului (incl. Asistență macro-financiară)** în valoare de cca **9,3 mlrd MDL (sau echivalentul a 180,9 mil. EUR)**.

» În perioada anului 2021, MF a coordonat dialogul la nivel național aferent priorităților în cadrul noilor documente strategice de cooperare pentru dezvoltare ale partenerilor externi pentru Republica Moldova, cum ar fi **Cadrul de parteneriat al ONU cu Guvernul Republicii Moldova pentru perioada 2023-2027**.

» Republica Moldova este implicată activ în **3 PCTT**, finanțate de către UE, contribuind la dezvoltarea și coeziunea statelor participante.

³ Capacitatea de absorbție - raportul dintre cheltuielile executate și cele aprobate aferente proiectelor finanțate din surse externe incluse în bugetul public național.

2. Metodologie

Scopul prezentului Raport constă în prezentarea informației aferente: **(I)** volumului asistenței externe acordate Republicii Moldova și sectoarele de intervenție; **(II)** asistenței canalizate de către partenerii externi prin sistemul trezorerial, precum și conform instrumentelor de finanțare: sectorul public, privat și ONG; **(III)** listarea portofoliului celor mai activi parteneri externi ai Republicii Moldova; **(IV)** furnizarea informației privind programele de suport bugetar și asistența macro-financiară; **(V)** familiarizarea cu programele de cooperare transfrontalieră și transnațională.

Raportul are drept **obiectiv** fortificarea transparenței și vizibilității, precum și sporirea gradului de înțelegere aferent structurii asistenței externe pentru dezvoltare acordate Republicii Moldova pe parcursul anului 2021 de către partenerii externi de dezvoltare.

Metodologia de lucru – prevede analiza datelor și informațiilor recepționate de către MF de la partenerii externi de dezvoltare, coordonatorilor sectoriali⁴, precum și a datelor din cadrul Platformei pentru gestionarea asistenței externe⁵, dar și a sistemului trezorerial național. La nivel național, **28 parteneri externi de dezvoltare⁶ și 21 autorități/instituții publice** au raportat asistența externă acordată și, respectiv, recepționată pe parcursul anului 2021. Astfel, se constată înregistrarea unei discrepanțe dintre valorile expuse de către ambele părți raportoare (*a se vedea la limitări*).

Sfera geografică - prevede asistența externă pentru dezvoltare (tehnică și financiară) pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

Perioada de timp – acest Raport vizează perioada ianuarie-decembrie 2021.

Pentru relevanța argumentării, s-a făcut referință la cadrul legal și instituțional, rapoartele și paginile web oficiale ale partenerilor externi de dezvoltare, OCDE⁷, MF, BNM, etc.

Raportul prevede analiza asistenței externe acordate Republicii Moldova și nu include ajutoarele umanitare, donațiile, sponsorizările sau alte acțiuni cu caracter filantropic către beneficiari, persoane fizice sau juridice din Republica Moldova.

Totodată, Raportul nu include asistența direct recepționată de către BNM, asistența externă acordată de către asociațiile obștești internaționale, precum și asistența externă primită de către asociațiile obștești înregistrate în Republica Moldova.

Valutele de referință utilizate în raport sunt EUR și MDL. Pentru a estima valoarea totală a AE în anul 2021, pentru convertirea estimativă, a fost utilizat cursul mediu anual de schimb al Băncii Naționale a Moldovei pentru valutele utilizate în raport cu MDL.

4 conform prevederilor Secțiunii 3 din Anexa 1 la HG 377/2018 cu privire la reglementarea cadrului instituțional și mecanismului de coordonare și management al asistenței externe.

5 www.amp.gov.md – cuprinde informații privind acordurile, proiectele, obiectivele, perioada de implementare și sumele destinate implementării, donatorii, beneficiarii de asistență, sectoarele beneficiare, activitățile propuse. AMP, se află în proces de îmbunătățire din punct de vedere tehnic, inclusiv migrare la o nouă versiune, cu suportul experților contractați în cadrul proiectului de AT "Support the Moldovan Government in identifying and preparing projects linked to the implementation of the Association Agreement" finanțat de către UE.

6 Un număr de parteneri externi de dezvoltare, nu au dat curs Chestionarului de raportare a asistenței externe pentru anul 2021 înaintat de către MF. Totodată, unii parteneri externi de dezvoltare urmează să raporteze datele aferente anului 2021, doar ulterior prezentării acestora către OCDE spre sfârșitul anului 2022. Prin urmare, respectivii nu se regăsesc în prezentul Raport, cu toate acestea suportul financiar și tehnic al acestora rămâne în continuare valoros.

7 https://public.tableau.com/views/OECDDACIdatagancebyrecipient_new/Recipients?embed=y&display_count=yes&showTabs=y&toolbar=no?&showVizHome=no

Limitări: Totodată, din motive obiective, în cadrul prezentului Raport pot fi:

- omise, careva informații relevante aferente proiectelor/programelor de asistență externă, pentru că nu au fost raportate de coordonatorii sectoriali sau partenerii externi;

- prezente eventuale discrepanțe dintre datele partenerilor externi comparativ cu cele ale autorităților publice și cele reflectate în sistemul național trezorerial. Fapt ce se datorează: (I) ariei de acoperire (sector public/privat/ONG), (II) atribuirii corecte a tipologiei AE, (III) raportării multiple a bugetului/numărului de proiecte de către mai mulți parteneri externi de dezvoltare/ coordonatori sectoriali;

- omise proiectele implementate la nivel regional cu un buget comun pentru mai multe țări (ex. Parteneriatul Estic);

- divergențe aferente ratei de schimb valutar utilizate la nivel național comparativ cu ratele utilizate de partenerii externi de dezvoltare;

- omise cifre aferente suportului unor parteneri externi care, din anumite motive, nu au prezentat date pentru compilarea Raportului în cauză;

- alte aspecte relevante care au impact asupra comparabilității datelor, dar care nu afectează per general esența prezentului Raport.

3. Cadrul normativ național ce reglementează modul de coordonare a asistenței externe

Principiile și procedurile, care definesc cadrul instituțional aferent asistenței externe, precum și mecanismul de coordonare și management al asistenței externe, sunt stabilite conform prevederilor **Regulamentului cu privire la cadrul instituțional și mecanismul de coordonare și management al asistenței externe**, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 377 din 25 aprilie 2018.

Procesul de coordonare a asistenței externe asigură, la nivel național, coerență și sinergie dintre instrumentele oferite de partenerii externi de dezvoltare, capacitățile sistemelor și autorităților/instituțiilor naționale și necesitățile/prioritățile de dezvoltare ale țării, având în vedere cadrul de resurse și implicațiile bugetar-fiscale aferente.

Actualmente, cadrul instituțional de coordonare a asistenței externe include:

(I) autoritatea națională de coordonare a asistenței externe - MF fiind responsabil de mecanismul de coordonare și management al asistenței externe și îndeplinește rolul de punct unic de contact/control în relația cu partenerii externi de dezvoltare și autoritățile publice privind propunerile de proiecte/programme de asistență externă.

Printre atribuțiile acestuia se evidențiază asigurarea direcționării și utilizării eficiente a asistenței externe, în scopul atingerii priorităților definite în programele naționale de dezvoltare, fiind responsabil de programarea, monitorizarea, evaluarea metodologică, precum și asigurarea transparenței în valorificarea asistenței externe.

(II) coordonatorul sectorial al asistenței externe – autoritatea publică centrală, responsabilă de politica în sector sau autoritatea publică, în cazul în care sectorul din care face parte nu dispune de autoritate publică centrală de specialitate, responsabilă de politica în sector.

(III) consiliul sectorial - organ consultativ, creat⁸ în baza principiului de parteneriat și abilitat cu funcții de programare și monitorizare sectorială a proiectelor și programelor de asistență externă. Consiliile sectoriale sunt organizate la nivel de minister sau altă autoritate publică centrală și sunt conduse de conducătorul instituției sau adjunctul acesteia.

Mecanismul de coordonare și management al asistenței externe prevede următoarele etape: programarea, implementarea, monitorizarea, raportarea și evaluarea.

1. Programarea: Autoritatea națională de coordonare a asistenței externe și coordonatorul sectorial, în procesul de programare a asistenței externe, vor urma

calendarul bugetar. Etapa de programare constă din următoarele faze: (I) determinarea priorităților; (II) identificarea ideilor de proiect și formularea propunerilor, fișelor și termenilor de referință ai proiectelor; (III) negocierea și semnarea acordurilor de asistență externă.

⁸ Urmare a restructurării ministerelor, au fost create 11 consilii sectoriale. La nivel de autoritate pot fi create mai multe consilii sectoriale în funcție de complexitatea domeniului. *Pe parcursul anului 2021, au avut loc 2 ședințe ale consiliilor sectoriale de asistență externă (în domeniul educației și în domeniul cultură, tineret și sport).*

2. Implementarea proiectului/programului de asistență externă este responsabilitatea beneficiarului primar și/sau implementatorului sub conducerea coordonatorului sectorial. Deciziile privind extinderea, restructurarea, suspendarea proiectelor/programelor de asistență externă în derulare sau alte modificări necesare pentru a asigura utilizarea durabilă și eficiență a resurselor disponibile se iau de către autoritatea națională de coordonare a asistenței externe, în baza propunerilor parvenite de la coordonatorul sectorial al asistenței externe.

3. Monitorizarea implementării proiectelor/programelor de asistență externă, în scopul

evaluării eficienței, eficacității, impactului și durabilității acestora, este efectuată prin intermediul rapoartelor de progres.

4. Evaluarea proiectelor/programelor de asistență externă se efectuează la solicitarea autorității naționale de coordonare a asistenței externe, după caz.

Totodată, se prezintă anexat informația aferentă *procesului de planificare, identificare și bugetare a proiectelor finanțate din surse externe (Anexa 1), precum și prezentarea generală a resurselor naționale: Asistența externă și Bugetul Republicii Moldova (Anexa 2).*

4. Profilul asistenței externe oferite Republicii Moldova în anul 2021

Anul 2021, sub aspect cuantificabil, se caracterizează prin sporirea asistenței externe acordate Republicii Moldova, în special în termeni de asistență nerambursabilă. Acest fapt se datorează adoptării unei abordări receptive din partea FMI, CE și statelor membre UE și altor parteneri externi de dezvoltare întru a sprijini Republica Moldova în atenuarea efectelor pandemiei, creșterii prețurilor la gaz și a inflației.

În cele ce urmează va fi prezentată asistența externă recepționată de la partenerii externi de dezvoltare. Este important de

menționat că, în pofida anagajamentelor internaționale în domeniul eficientizării asistenței externe, o pondere destul de semnificativă a asistenței partenerilor externi de dezvoltare, se implementează în afara sistemelor naționale existente (*prin management direct și indirect al donatorilor, ex. prin agențiile oficiale de dezvoltare ale statelor membre UE și/sau agenții ale ONU și alți parteneri multilaterali*). Prin urmare aceasta nu se gestionează de către Guvernul Republicii Moldova. Evidența asistenței externe acordate în afara bugetului fiind realizată prin intermediul AMP.

4.1. Asistența externă recepționată conform datelor prezentate de către partenerii externi de dezvoltare

Pe parcursul anului 2021, partenerii externi de dezvoltare au realizat **debursări** din împrumuturi și granturi de cca **889,7 mil EUR** (*fiind în creștere cu 197,1 mil. EUR față de anul 2020*), în timp ce **angajamentele** pentru proiectele de dezvoltare vizate au atins **826,1 mil. EUR** (*în creștere cu 131,8 mil. EUR față de anul 2020*) (a se vedea Anexa 3). Valoarea înaltă a debursărilor comparativ cu volumul angajamentelor se datorează în mare parte asistenței acordate în mod excepțional în contextul crizei pandemice COVID-19 și crizei energetice, resurse care nu au urmat ciclul clasic de programare.

Din volumul asistenței externe debursate, au fost alocate pentru COVID-19 cca **75,2 mil. EUR**, iar pentru atenuarea crizei energetice - **60,4 mil. EUR**.

Totodată, au fost finanțate un total de

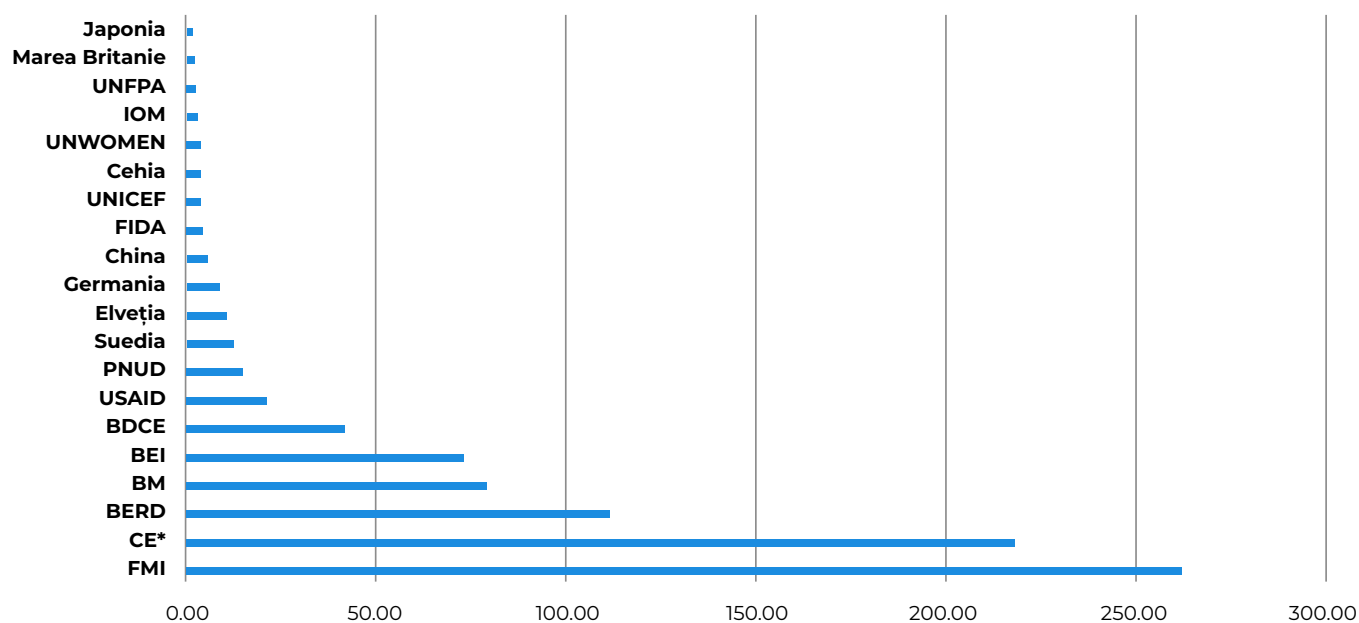
proiecte de asistență externă în număr de cca **693**, dintre care aproximativ **182** au fost lansate în **2021**, iar **127** au fost finalizate pe parcursul anului. Volumul total al asistenței în derulare fiind de cca **1 720,2 mil. EUR**.

Pe parcursul anului 2021, principalii parteneri externi de dezvoltare multilaterali ai Republicii Moldova, conform valorii debursărilor realizate, s-au evidențiat: **FMI** (263,1 mil EUR), urmat de **CE** (218,6 mil EUR), **BERD** (111,9 mil EUR), **BM** (79,3 mil EUR), **BEI** (73,4 mil EUR), **BDCE** (42,1 mil EUR), etc.

Totodată, în topul creditorilor/donatorilor bilaterali se regăsesc: **Agencia SUA pentru Dezvoltare Internațională** (21,6 mil. EUR), **Regatul Suediei** (12,5 mil. EUR), **Confederația Elvețiană** (10,7 mil. EUR), **Republica Federală Germania** (8,7 mil. EUR). Totodată, se atestă prezența **Agențiilor ONU**⁹ cu debursări în valoare de 32,8 mil. EUR.

9 Agențiile ONU implementează AOD a diversilor parteneri prin sistemul multilateral, în principal prin contribuții alocate

Diagrama 1: Top parteneri de dezvoltare, conform debursărilor în anul 2021 (mil. EUR)

Sursă: date compilate de către Ministerul Finanțelor de la partenerii externi de dezvoltare

* CE -include și sumele încasate din Asistența macro-financiară și suport bugetar, însă nu include programele de cooperare transfrontalieră și transnațională care sunt gestionate direct de autoritățile de management, precum și alte resurse regionale oferite direct sau indirect Republicii Moldova.

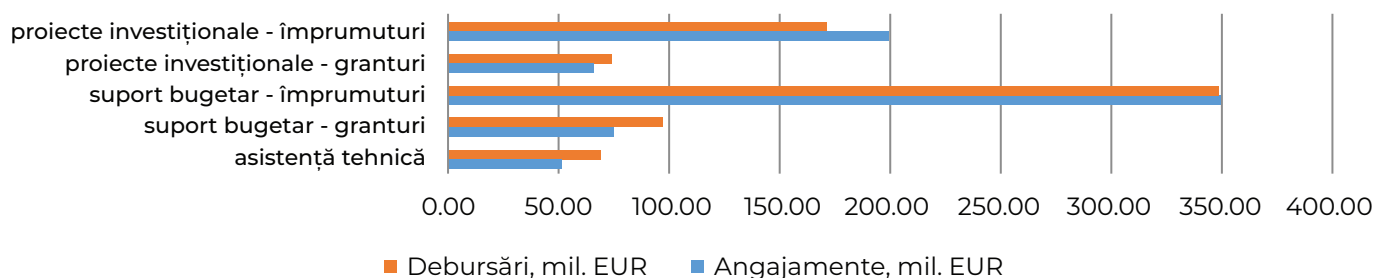
În conformitate cu informația recepționată din partea partenerilor externi de dezvoltare, delimităm dezagregarea pe instrumente de finanțare în conformitate cu sectoarele recipiente de asistență, după cum urmează.

(I) În anul 2021, ca și în anul 2020, **sectorul public** a reprezentat principalul canal de distribuție al asistenței externe, cu o pondere de **85,6 %** din totalul resurselor externe investite de donatori și creditori, fiind în creștere cu **3,8 p.p.** față de anul 2020. Prin urmare, se atestă o focusare primordială a partenerilor externi de dezvoltare către

sectorul public întru atenuarea crizei energetice și combaterii consecințelor pandemice.

Conform datelor furnizate în cadrul exercițiului de raportare a asistenței externe, sectorul în cauză a fost finanțat în mare parte din resurse de suport bugetar sub formă de împrumuturi externe (45,9%), urmat de proiectele investiționale sub formă de împrumuturi (22,5%), de suporturile bugetare acordate sub formă de granturi (12,7%), proiecte investiționale sub formă de granturi (9,8%) și asistența tehnică (9,1%).

Diagrama 2. Structura asistenței externe pe instrumente de finanțare (canalizată prin sectorul public)¹⁰

Sursa: date compilate de către Ministerul Finanțelor de la partenerii externi de dezvoltare

În contextul finanțării cheltuielilor capitale, în anul 2021 **BEI** își menține poziția de frunte fiind remarcat cu o pondere de cca **30,5%** din valoarea resurselor de împrumut debursate pentru proiectele investiționale, printre care: *„Proiectul de reabilitare a drumurilor faza II”, „Proiectul Livada Moldovei”, etc.* BEI este urmată de către instituțiile **Băncii Mondiale** cu o valoare debursată de cca **39,2 mil. EUR** pentru finanțarea sectoarelor: infrastructura drumurilor, sănătate, educație, etc, precum și de către **BERD**, care a debursat resurse financiare în sumă de **39,0 mil. EUR** întru finanțarea proiectelor din cadrul sectorului infrastructurii drumurilor, energetic, etc. Totodată, pe parcursul anului 2021, **BDCE** întru implementarea proiectelor investiționale și anume *„Modernizarea Unităților de Ambulanță a Centrului Național de Asistență Medicală Urgentă Prespitalicească” și „Răspuns de urgență la COVID-19 și suport pentru întreprinderile micro, mici și mijlocii”, a debursat suma de **37,1 mil EUR.***

La capitolul granturilor aferente proiectelor investiționale pentru sectorul public, lider detașat în continuare a fost **CE** cu debursări în sumă de **58,3 mil. EUR**, fiind în creștere cu

15,8 mil EUR față de anul 2020. Debursările au reprezentat cca **78,3%** din suma totală a granturilor debursate de toți donatorii în sectorul public pentru finanțarea a circa 80 proiecte în curs de implementare.

Asistența tehnică, fiind vitală pentru facilitarea implementării proiectelor investiționale, consolidării capacităților instituționale și suport în derularea reformelor cheie, a reprezentat cca 9,1% din volumul total de resurse externe mobilizate în anul 2021 prin intermediul sectorului public. Astfel, pe parcursul anului 2021 în sectorul public, conform datelor furnizate de către partenerii externi de dezvoltare, au fost înregistrate debursări în valoare de **69,4 mil. EUR**. Dintre acestea cca **10,4 mil. EUR** au fost alocate de către CE întru implementarea a 23 proiecte de asistență tehnică în derulare (*inclusiv prin intermediul proiectelor Twinning – 6 proiecte în domenii precum educație vocațională, agricultură, dezvoltare regională și siguranța alimentelor, date spațiale, ordine publică și securitate națională, și TAIEX - 20 evenimente per țară la care au participat 884 de funcționari¹¹*).

¹⁰ Notă: Instrumentele de finanțare corespund definițiilor OECD.

Asistență tehnică - acțiuni care vizează furnizarea de know-how sub formă de instruire/consolidarea capacităților, muncă analitică și cheltuieli asociate.

Suport bugetar: granturi - fonduri nerambursabile transferate la trezoreria națională pentru finanțarea programelor sau proiectelor gestionate conform procedurilor bugetare naționale.

Suport bugetar: împrumuturi - transferuri către trezoreria națională pentru care se angajează datorii legale.

Proiecte de investiții: granturi - activități destinate în principal creșterii capitalului fizic al beneficiarului, care nu angajează datorii beneficiarului.

Proiecte de investiții: împrumuturi - activități destinate în principal creșterii capitalului fizic al beneficiarului, care angajează datorii beneficiarului.

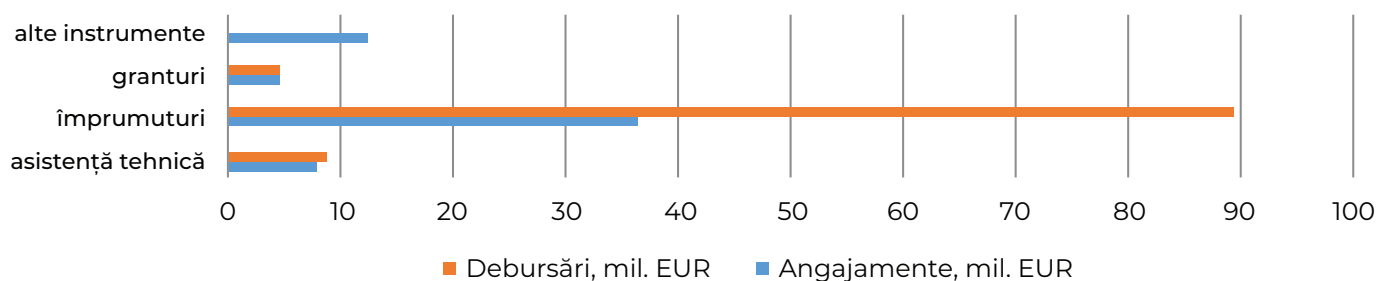
¹¹ https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/taieux-and-twinning-activity-report-2021_en

(II) În anul 2021, **sectorul privat**, conform datelor prezentate de către partenerii externi de dezvoltare, este al doilea canal de distribuție al asistenței externe în Republica Moldova. Acesta a beneficiat de cca **11,6%** din toate resursele externe investite de donatori

și creditori, fiind în scădere în comparație cu anul precedent cu **3,4 p.p.**

Cea mai mare pondere din totalul debursărilor acordate pentru sectorul privat o dețin împrumuturile (87,1%), urmat de asistența tehnică (8,5%) și granturi (4,4%).

Diagrama 3. Structura asistenței externe pe instrumente de finanțare (canalizată prin sectorul privat)

Sursa: date compilate de către Ministerul Finanțelor de la partenerii externi de dezvoltare

Notă: Instrumentele de finanțare corespund definițiilor OCDE.

*Nu includ instrumentele financiare negociate direct de către sectorul privat, în afara proiectelor/programelor negociate de Guvernul Republicii Moldova cu partenerii externi de dezvoltare.

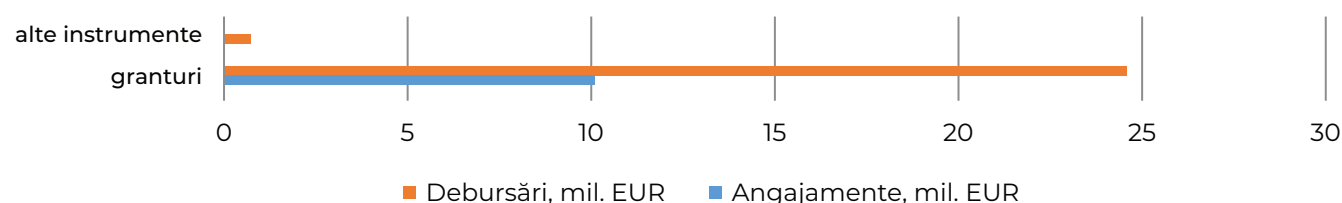
Astfel, printre partenerii externi prezenți în sectorul privat cu cea mai mare pondere de debursări sub formă de împrumut evidențiem: **BERD** defalcând mijloace financiare în valoare de **63,7 mil. EUR** întru dezvoltarea sectorului transport, energetică, serviciilor financiare și bancare, etc, reprezentând **71,0%** din valoarea totală debursată din împrumuturi. BERD a fost urmat de către **BEI** cu debursări în sectorul privat în valoare de **20,9 mil. EUR** pentru implementarea a 2 proiecte în curs de desfășurare.

De asemenea, **5,5 mil. EUR** din partea USAID (sau cca 5,3% din valoarea totală

debursată în sector) au fost debursate întru implementarea proiectelor de asistență tehnică în derulare în sectorul privat, fiind urmată de către Confederația Elvețiană cu o valoare de **1,2 mil. EUR**.

(III) **Sectorul non-guvernamental** a recepționat în 2021 cca **25,3 mil. EUR** din partea partenerilor externi, atingând valoare debursată similară cu anul 2020. Aceasta a reprezentat **2,8%** din totalul de resurse externe alocate de către partenerii externi de dezvoltare. Conform datelor furnizate în cadrul exercițiului de raportare a asistenței externe, marcăm prezența Regatului Suediei cu o valoare debursată de 11,2 mil. EUR.

Diagrama 4: Structura asistenței externe pe instrumente de finanțare (canalizată prin sectorul non-guvernamental)

Sursa: date compilate de către Ministerul Finanțelor de la partenerii externi de dezvoltare

Într-o altă ordine de idei, datele din AMP și cele recepționate din partea partenerilor externi de dezvoltare diferă semnificativ. Prin urmare, la situația din 31 decembrie 2021, în conformitate cu datele extrase din AMP¹², pe teritoriul Republicii Moldova au fost în total înregistrate **1 725** proiecte de asistență externă. CE se evidențiază cu cele mai multe proiecte înregistrate în număr de 730 (cca 1 936,9 mil. EUR), urmată de către Agențiile ONU cu un număr de 163 (cca 81,8 mil. EUR), Guvernul SUA cu 125 proiecte (cca 242,6 mil. EUR), etc.

În perioada anului 2021, volumul angajamentelor reflectate în AMP este în creștere cu cca 445,7 mil. EUR în comparație cu anul precedent. Printre principalii parteneri externi se evidențiază: FMI - 553 mil. EUR, UE -139 mil. EUR; BDCE - 77,1 mil. EUR; SUA - 10,2 mil. EUR; Banca Mondială - 7,42 mil. EUR și alți parteneri - 10,2 mil. EUR (Consiliul European - 2,28 mil. EUR; Agențiile ONU - 2,27 mil. EUR; Austria -1,84 mil. EUR; Suedia -1,46 mil. EUR).

Diagrama 5: Structura angajamentelor curente per donatori/creditori

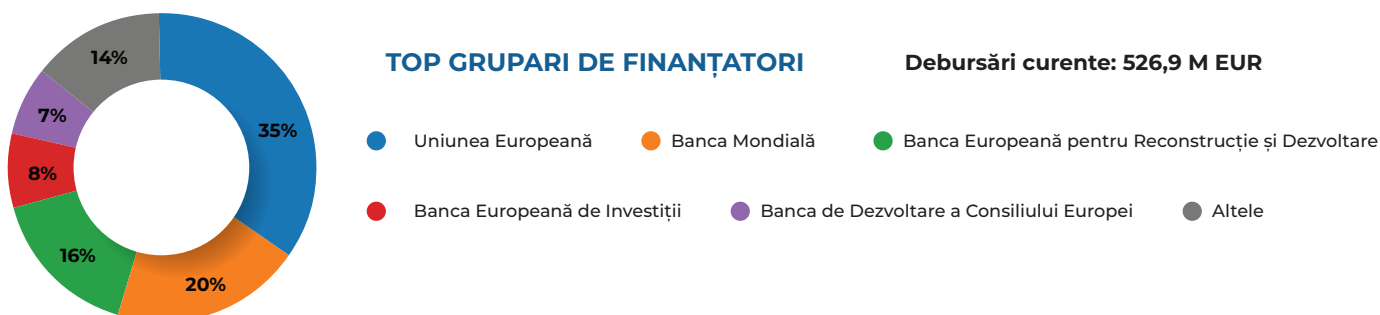

Sursă: AMP

Totodată, în perioada anului 2021, debursările reflectate în AMP s-au diminuat, comparativ cu anul 2020, cu 52,6 mil. EUR, atingând valoarea de 526,9 mil. EUR. Cei mai mari parteneri externi se remarcă: CE - 184 mil. EUR; Banca Mondială - 105 mil. EUR; BERD - 86,2 mil. EUR; BEI - 41,4 mil. EUR; BDCE -37,1

mil. EUR; SUA - 37,0 mil. EUR; Fondul Global pentru Combaterea SIDA, Tuberculozei și Malariei -21,0 mil. EUR; Agențiile ONU -3,86 mil. EUR; Confederația Elvețiană -3,79 mil. EUR; Germania -2,21 mil. EUR; altele - 5,54 mil. EUR.

Diagrama 6: Structura debursărilor curente per donatori/creditori

Sursă: AMP

¹² informația din AMP este înregistrată/actualizată de către beneficiari/implementatori ai proiectelor și programelor de asistență externă.

Discrepanța dintre datele aferente angajamentelor și debursărilor raportate de către partenerii externi de dezvoltare comparativ cu datele din AMP denotă că beneficiarii și/sau implementatorii nu înregistrează/actualizează sistematic informația aferentă proiectelor/programelor de asistență externă pe AMP, fapt ce afectează per general veridicitatea datelor aferente asistenței externe. Totodată, în cazul proiectelor unor parteneri externi, implementate prin

management direct și indirect, furnizarea informațiilor privind fluxurile financiare din bugetul proiectului nu se efectuează către beneficiarul final, ceea ce face imposibilă înregistrarea acestora în evidența contabilă a beneficiarilor naționali și implicit în AMP.

Întru diminuarea acestor discrepante, precum și îmbunătățirii calității datelor aferente asistenței externe înregistrate în AMP, au fost demarate lucrări de perfecționare a funcționalității sistemului informațional în cauză.

4.2. Asistența externă canalizată prin sistemul trezorerial național

În anul 2021, la Bugetul Public Național (BPN) au fost debursate granturi externe în sumă echivalentă a **2 447,4 mil. MDL** destinate implementării proiectelor investiționale și susținerii bugetului de stat. Este notabil faptul că debursarea granturilor per ansamblu a fost realizată la nivel de 376,7% față de anul 2020, acest lucru se datorează debursării unui grant neplanificat pentru

susținerea bugetului, și anume „*Contractul de consolidare a statului și reziliență pentru Republica Moldova*” în valoare de **60 mil. EUR**.

Totodată, la capitolul intrări brute din împrumuturi externe de cca **10 793,3 mil. MDL**, sumele încasate în 2021 au depășit sumele împrumutate în anul 2020, asigurând finanțarea a cca 14,7% din cheltuielile BPN.

Tabel 1: Structura intrărilor în BPN în anii 2020-2021 (mil. MDL)

Indicator	Executat 2020	Executat 2021	Executat anul curent față de anul precedent	
			devieri (+,-)	în %
Granturi primite	649,7	2 447,4	+1 797,7	376,7
Granturi primite de la Guvernele altor state	8,5	35,9	+27,4	422,3
Granturi primite de la organizațiile internaționale	641,2	2 417,6	+1 776,4	377,0
Granturi primite, % BPN ¹³	0,9	3,3	+2,4	-
Granturi primite, % BS ¹⁴	1,7	4,8	+3,1	-
Granturi primite, % PIB ¹⁵	0,3	1,0	+0,7	-
Împrumuturi externe (intrări)	9 748, 0	10 793,3	1 045,3	110,7
Împrumuturi, % BPN	14,8	14,7	-0,1	-
Împrumuturi, % BS	25,3	21,4	-3,9	-
Împrumuturi, % PIB	4,7	4,5	-0,2	-
Total intrări din granturi și împrumuturi externe la BPN	10 397,7	13 240,7		

Sursă: sintetizat conform datelor Rapoartelor privind executarea bugetului public național și a bugetului de stat în anul 2021 și anul 2020

Concomitent, intrările din asistența externă reflectată în BPN, în anul 2021, au constituit **5,5%** din valoarea Produsului Intern Brut înregistrat, fiind în creștere cu 0,5 p.p. față de anul 2020, în mare parte datorită creditelor de urgență recepționate de la Fondul Monetar Internațional și a suportului bugetar. Cu toate acestea valoarea de 5,5% rămâne a fi un deziderat de progrese viitoare.

Volumul asistenței externe, reflectate prin BPN, în 2021 și raportate la numărul

populației cu reședință obținută a constituit cca **5 098,3 MDL pe cap de locuitor**¹⁶, în creștere față de anul 2020 cu 1 083,3 MDL pe cap de locuitor.

Pe parcursul anului 2021, au fost semnate un șir de Acorduri de granturi și împrumuturi externe, fiind reflectate în Anexa 4 la prezentul Raport. De asemenea, pe parcursul perioadei de raportare, de comun cu partenerii externi, MF a coordonat dialogul la nivel național aferent priorităților pentru noile Strategii de dezvoltare cu țara, listate în Anexa 5.

4.3. Asistența recepționată conform sectoarelor de intervenție

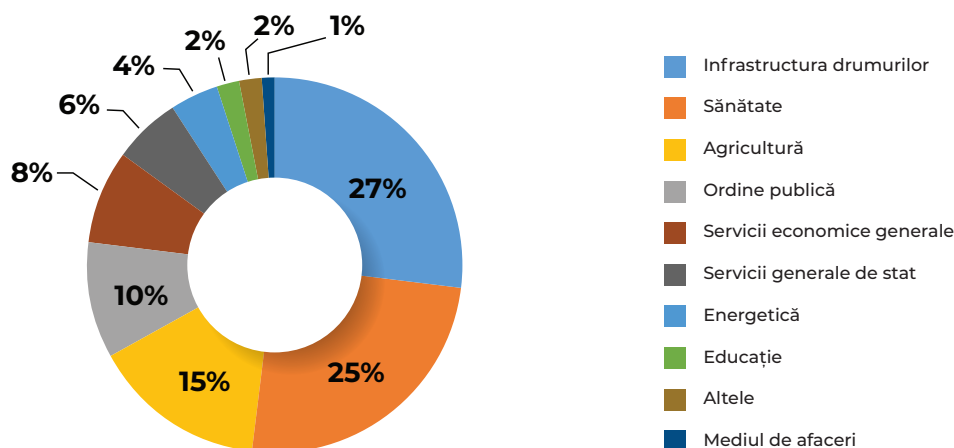
În contextul realității anului 2021, relansarea sprijinului economic din partea comunității partenerilor externi Republicii Moldova într-un proces de dezvoltare economică viabilă, a vizat inclusiv oferirea de asistență pentru dezvoltare comprehensivă și multidimensională, aliniată la prioritățile sectoriale stabilite în cadrul documentelor naționale de planificare strategică.

Coerența și complementaritatea instrumentelor oferite de comunitatea donatorilor/creditorilor (*în funcție de specificul individual de intervenție al fiecărui partener de dezvoltare*), precum

și a oportunităților privind accesarea și valorificarea asistenței financiare externe în context de dezvoltare și provocări majore la nivel global și național, denotă pentru anul 2021 o direcționare a mijloacelor financiare în următoarele sectoare ale economiei naționale, precum: infrastructura drumurilor, sănătate (*ca urmare a situației pandemice Covid-19 și consecințelor conexe*), agricultură, ordine publică, servicii economice generale, etc, însumând o valoare a debursărilor pentru anul 2021 de circa **243,5 mil. EUR**¹⁷ (Anexa 6).

Distribuția resurselor externe pe sectoare de intervenție se prezintă după cum urmează:

Diagrama 7: Structura intrărilor de asistență externă conform sectoarelor de intervenție

Sursa: date prezentate Ministerului Finanțelor de către coordonatorii sectoriali ai asistenței externe.

13 Cheltuieli din BPN în 2021- 73 262,5 mil. MDL, iar pentru 2020 - 65 836,5 mil.MDL (nu includ activele nefinanciare)
 14 Cheltuieli din BS în 2021 - 50 370,6 mil MDL, iar pentru 2020 - 38 500,5 mil MDL (nu includ activele nefinanciare)
 15 PIB în 2021- 241,9 mlrd. MDL, 2020- 206,3 mlrd. MDL, <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=7324>
 16 Numărul populației cu reședință obișnuită la 31.12.2021 a constituit 2 597,1 mii persoane (www.statistica.gov.md)

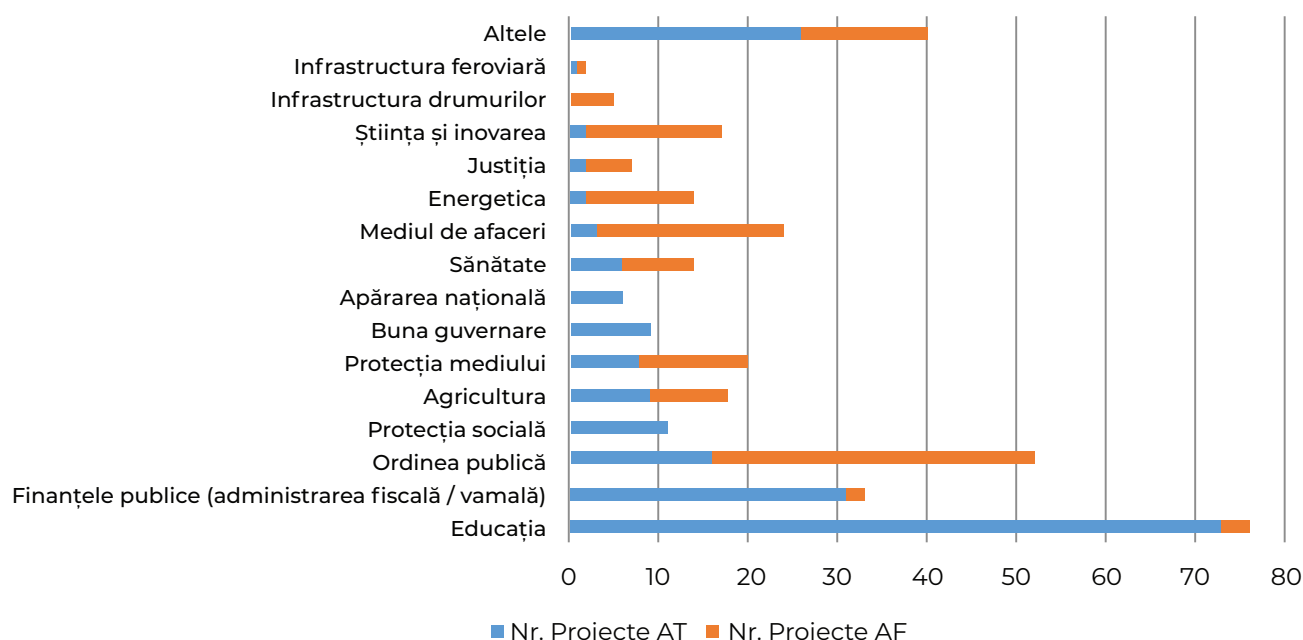
Retrospectiv, analizând sub aspect dinamic, observăm o creștere a valorii nominale a debursărilor din resurse externe pentru anul 2021 cu **53,2 mil. EUR**, sau cu circa **28,0%** mai mult față de anul 2020, când valoarea debursărilor din resursele externe cifrau circa **190,3 mil. EUR**.

Mai mult decât atât, pe parcursul perioadei de referință, conlucrarea coordonată și cuprinzătoare cu comunitatea donatorilor/creditorilor a permis desfășurarea a circa **348** proiecte de asistență externă, dintre care

143 de proiecte vizând asistența financiară în valoare de circa **1 986,5 mil. EUR**, și circa **205**¹⁸ de proiecte de asistență tehnică în valoare totală de **337,1 mil. EUR**, menite să abordeze necesitățile de dezvoltare ale Republicii Moldova și nemijlocit asigurarea dezvoltării capacităților instituționale naționale pentru a răspunde nevoilor proprii de dezvoltare.

Repartizarea proiectelor de asistență financiară și tehnică conform sectoarelor de intervenție se prezintă după cum urmează:

Diagrama 8: Distribuția proiectelor de asistență financiară și tehnică conform sectoarelor de intervenție în anul 2021

Sursa: date prezentate Ministerului Finanțelor de către coordonatorii sectoriali ai asistenței externe.

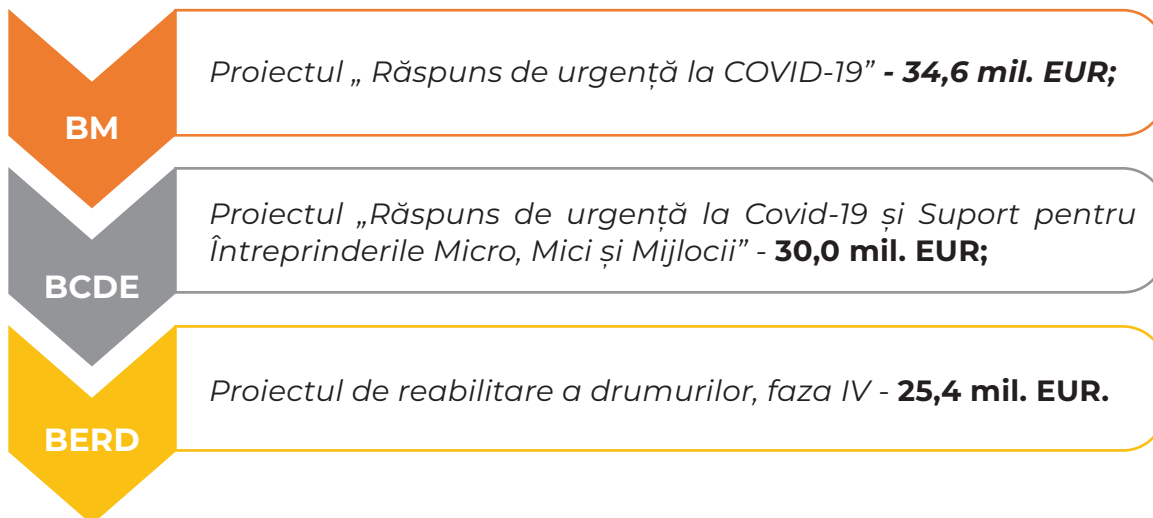
Totodată, dat fiind eforturile coordonatorilor sectoriali ai asistenței externe de comun cu comunitatea donatorilor/creditorilor realizate întru atingerea maximă a obiectivului general și/sau a obiectivelor specifice ale proiectelor/programelor

sectoriale, cu utilizarea eficientă a mijloacelor financiare creditate contractate, merită a fi reliefate proiectele finanțate din surse externe care au înregistrat cele mai mari debursări în totalul debursărilor pentru anul 2021.

17 Nu include asistența externă recepționată din partea Fondului Monetar Internațional, Asistența macro-financiară și asistența canalizată organizațiilor societății civile.

18 Dat fiind faptul că unele proiecte de asistență tehnică au multipli beneficiari în rândul Autorităților Publice Centrale, acestea au fost raportate sub aspect nominal și valoric de fiecare beneficiar în parte, fapt ce denotă că nr. proiectelor de asistență tehnică precum și valoarea totală a asistenței tehnice în realitate este mai mic.

Astfel, primele **3 poziții** în acest clasament se atribuie următoarelor proiecte:

5. Programele de suport bugetar și asistență macro-financiară

I. Pentru a sprijini Republica Moldova să răspundă la impactul economic și social provocat de pandemia COVID-19, Comisia Europeană a debursat **49,7 mil. EUR** sub formă de asistență macro-financiară, a doua tranșă de împrumut din **Acordul de împrumut dintre Republica Moldova și UE privind Asistența macro-financiară (Omnibus) în valoare de până la 100 mil. EUR (credit), semnat la data de 21 iulie 2020**. Fondurile respective au fost eliberate drept urmare a întreprinderii de către Guvernul Republicii Moldova a următoarelor măsuri: îmbunătățirea finanțelor publice în sectorul sănătății, combaterea corupției, consolidarea buneii guvernante și a statului de drept, precum și îmbunătățirea climatului de afaceri.

II. De asemenea, în anul 2021, pentru redresarea situației Republicii Moldova după criza provocată de COVID-19 și atenuarea crizei energetice, CE a debursat pe conturile Ministerului Finanțelor asistență financiară sub formă de grant în valoare totală de **96,4 mil. EUR** pentru următoarele programe de suport bugetar:

- **Suport pentru reforma poliției** (Addendumul nr.2, semnat la 23.12.2020) – 21,4 mil. EUR (sau echivalentul a 436 403 780 MDL, debursat la 1 octombrie 2021).

- **Contractul de reziliență Covid - 19 pentru Republica Moldova** (semnat la 19.02.2021) – 15 mil. EUR (echivalentul a 305 890 500 MDL, debursat la 1 octombrie 2021).

- **Contractul de consolidare a statului și reziliență pentru Republica Moldova** (semnat la 15.12.2021) – 60 mil. EUR (sau echivalentul a 1,2 mlrd. MDL, debursat la 24 decembrie 2021¹⁹).

III. Pe parcursul anului 2021, Consiliul Guvernatorilor FMI în eforturile sale de relansare a economiilor și de înlăturare cât mai rapidă a consecințelor economice negative ale crizei generate de pandemia COVID-19, a aprobat cea mai mare alocare a DST din istoria FMI, de circa 650 mlrd. USD, decizie care a intrat în vigoare la 23 august 2021²⁰.

Astfel, Republicii Moldova i-au fost alocate **165,3 mil. DST** (echivalentul a 233,3 mil. USD), această sumă fiind transferată la 03.11.2021 în conturile MF, în conformitate cu prevederile *Legii nr. 138 din 14.10.2021 privind utilizarea Drepturilor Special de Tragere alocate de FMI Republicii Moldova*.

Un nou program de reforme economice cu FMI a fost semnat și aprobat în ședința Consiliului Directorilor din 20 decembrie 2021 în valoare de **400,0 mil. DST**²¹. Obiectivele programului de 40 de luni sunt de a susține recuperarea post-pandemică, de a răspunde nevoilor presante de dezvoltare și de a consolida capacitățile de guvernare și instituționale.²² Reformele structurale au drept scop abordarea vulnerabilităților pentru îmbunătățirea statului de drept și a cadrului anticorupție și pentru consolidarea guvernantei fiscale și financiare, accelerând în cele din urmă convergența veniturilor între Republica Moldova și țările europene.

În concluzie, în anul 2021 pentru susținerea bugetului de stat au fost debursate resurse externe în valoare de **9 295 540 974,9 MDL**, dintre care sub formă de împrumut - 7 282 093 385,0 MDL (cca 78,3%), iar sub formă de grant - 2 013 447 589,9 MDL (cca 21,7%).

Suma încasată la bugetul de stat în anul 2021 din programele de susținere a

¹⁹ Totodată, în anul 2022 se preconizează amendarea Acordului de Finanțare, prin majorarea sumei (asistență nerambursabilă/grant) cu 75 mil. EUR.

²⁰ Raportul anual 2021 al BNM, <https://www.bnm.md/ro/content/raportul-anual-2021>

²¹ În prima jumătate a anului 2022 urmează a fi majorat la valoarea de 594,3 mil. DST, dintre care 471,4 mil. DST destinate pentru suport bugetar.

²² <https://www.imf.org/en/News/Articles/2021/12/21/PR21393-Moldova>

bugetului este de peste 2 ori mai mare decât prevederile anuale precizate la etapa de rectificare a bugetului.

Informația privind acordarea surselor externe pentru susținerea bugetului în anul 2021 se prezintă în Anexa 7, ce include informații aferente proiectelor de asistență externă ce conțin componenta de suport bugetar.

6. Programele de cooperare transfrontalieră și transnațională la care Republica Moldova este parte

Obiectivul cooperării transfrontaliere și transnaționale este promovarea dezvoltării teritoriale, economice și sociale armonioase prin abordări comune și focusarea pe sinergii financiare și de politici. În cadrul PCTT sunt promovate parteneriate echilibrate, în care țările membre ale UE și țările partenere sunt pe picior egal în luarea deciziilor și alocarea de fonduri. Totodată, valoarea PCTT constă în faptul că acestea, ținând cont de strategiile macro-regionale ale UE, răspund concomitent atât obiectivelor politicii de vecinătate cât și celor de coeziune ale UE. PCTT sunt finanțate din 3 fonduri: ENI, IPA și ERDF. Resursele financiare din aceste fonduri sunt alocate sub formă de grant beneficiarilor din țările participante la programe, propunerile de proiecte ale căror au fost selectate pentru finanțare și care sunt capabili să asigure un anumit procent de cofinanțare²³. Beneficiarii eligibili ai PCTT sunt autoritățile publice centrale și locale, Agențiile de Dezvoltare Regională, asociațiile obștești, camerele de comerț și industrie, instituțiile publice.

În anul de raportare 2021, Republica Moldova a participat prin implementare de proiecte în cadrul a 3 PCTT finanțate din fondurile ENI 2014- 2020²⁴: Programul Operațional Comun România-Moldova 2014-2020, Programul Operațional Comun Bazinului Mării Negre 2014-2020 și Programul Transnațional

Dunărea 2014-2020. Ministerul Finanțelor, în calitate de Autoritate Națională de Management pentru PCTT, coordonează implementarea acestor programe pe teritoriul RM, în temeiul prevederilor *Hotărârii Guvernului nr.576 din 19.07.2017 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la implementarea programelor de cooperare transfrontalieră și transnațională finanțate de Uniunea Europeană*.

La sfârșitul anului 2021, în cadrul acestor 3 programe, pe teritoriul RM erau în implementare un număr total de **90 proiecte transfrontaliere și transnaționale** (din totalul de 127 proiecte contractate). În pofida faptului că beneficiarii din RM au depus eforturi conjugate în vederea atingerii obiectivelor trasate în cadrul proiectelor, criza COVID-19 a continuat să fie un impediment major în procesul de implementare a proiectelor pe parcursul anului 2021. Multe din proiectele finanțate în cadrul PCTT 2014-2020 au fost suspendate temporar, cu extinderea ulterioară a etapei de implementare. Mai multe detalii privind situația fiecărui PCTT la care RM este parte sunt prezentate în continuare.

I. Programul Operațional Comun România – Republica Moldova 2014-2020 (transfrontalier)

²³ În dependență de program, rata de co-finanțare proprie a beneficiarului variază de la 8% la 15%

²⁴ Implementarea proiectelor din cadrul PCTT 2014-2020 se preconizează a fi finalizată până la 31.12.2023

Tabel 2: Informații generale privind Programul Operațional Comun România – Republica Moldova 2014-2020

Buget aprobat de UE	81,0 mil. EUR grant din fondurile ENI; cofinanțare minimă: 10%.
Țări participante	România; Republica Moldova
Obiectivul general/strategic al programului	Sporirea dezvoltării economice și îmbunătățirea calității vieții oamenilor din zona Programului prin investiții comune în educație, dezvoltare economică, cultură, infrastructură transfrontalieră și sănătate, cât și asigurarea siguranței și securității cetățenilor din cele două țări.
Obiective tematice	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprijin pentru educație, cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare 2. Promovarea culturii locale și protejarea patrimoniului istoric 3. Îmbunătățirea accesibilității în regiuni, dezvoltarea transportului și a rețelelor și sistemelor comune de transport 4. Provocări comune în domeniul siguranței și securității
Tip de proiecte finanțate	<p>(I) SOFT – care nu includ sau includ componentă de infrastructură < 1 mil. EUR;</p> <p>(II) HARD - componentă de infrastructură > 1 mil. EUR;</p> <p>(III) LIP - proiecte mari de infrastructură, selectate prin atribuire directă, 70% max. contribuția UE.</p>

Sursa: <https://ro-md.net>

În cadrul POC RO-MD 2014-2020, la situația din 31.12.2021 sunt înregistrate 85 contracte (Proiecte), din care:

- **58** proiecte se află în perioada de implementare (**4** LIP, **14** HARD, **40** SOFT);
- **13** proiecte a căror implementare este finalizată (**0** HARD, **13** SOFT);
- **2** proiecte în faza de contractare (HARD);
- **5** proiecte în faza de precontractare (HARD);
- **7** proiecte suspendate (**1** HARD, **6** SOFT).

Din totalul proiectelor contractate la sfârșitul anului 2021-26 proiecte au ca partener lider un beneficiar din RM, iar în total numărul beneficiarilor moldoveni se ridică la 65. Bugetul total pentru partenerii din RM este de 40,6 mil. EUR, dintre care 28,8 mil. EUR constituie contribuția UE în formă de grant.

Totodată, în perioada de raportare, au fost efectuate plăți intermediare și avansuri către beneficiarii din Republica Moldova, în sumă de: **5,0 mil. EUR.**

Programul a selectat și 4 proiecte mari de infrastructură (LIP), finanțate prin atribuire directă și inițiate în 2019, care își continuă activitățile de implementare (a se vedea Anexa 8). Unul din aceste proiecte,

„Infrastructura de comunicații” (COMINF), are ca partener lider Ministerul Afacerilor Interne din RM. În total, 7 parteneri din țara noastră sunt implicați în proiectele LIP.

De menționat că, în urma instituționalizării I.P. „Oficiul de Gestionare a Programelor de Asistență Externă” (I.P. OGPAE) prin Hotărârea Guvernului nr. 338/2020 și desemnării I.P. OGPAE drept instituție-gazdă a Oficiului Antenă la Chișinău a Secretariatului Tehnic Comun (STC) al Programului Operațional Comun România-Republica Moldova 2014-2020, la data de 05.05.2021, I.P. OGPAE și Biroul Regional pentru Cooperare Transfrontalieră Iași (STC) au semnat Contractul de Asistență Tehnică „Activitățile de suport pentru Secretariatul Tehnic Comun (STC)”.

Contractul respectiv a fost semnat pentru perioada 05.05.2021-30.09.2021, și extins ulterior până la data de 30.09.2022. În anul 2021, conform Contractului, I.P. OGPAE i-au fost debursate 109,0 mii EUR.

II. Programul Operațional Comun Bazinul Mării Negre 2014-2020 (transfrontalier)

Tabel 3: Informații generale privind Programul Operațional Comun Bazinul Mării Negre 2014-2020

Bugetul aprobat de UE	49 mil. EUR grant din fondurile ENI și IPA; cofinanțare minimă: 8%.
Țări participante	România, Bulgaria, Grecia, Turcia, Ucraina, Georgia, Armenia și Republica Moldova
Obiectivul strategic al programului	Îmbunătățirea nivelului de trai al oamenilor din regiunile Bazinului Mării Negre prin creștere economică sustenabilă și protecția în comun a mediului.
Obiective tematice	1. Promovarea afacerilor și a antreprenorialului în Bazinul Mării Negre; 2. Promovarea unei politici de mediu coordonate și reducerea prin acțiuni comune a deșeurilor maritime în Bazinul Mării Negre
Tip de proiecte finanțate	(I) SOFT fără componente de infrastructură. (II) SOFT cu componente de infrastructură de valoare mică

Sursa: <https://blacksea-cbc.net>

În cadrul Programului Operațional Comun Bazinul Mării Negre 2014-2020 la sfârșitul anului 2021 erau în implementare **27 de proiecte**, ultimul proiect dintre acestea fiind contractat la 24.11.2021. În primul apel au fost în proces de implementare 11 proiecte, dintre care în 2 proiecte partenerii din RM au rol de partener lider. Valoarea totală a fondurilor ENI accesibile pentru proiectele implementate de beneficiarii din Republica Moldova în parteneriat cu beneficiari din alte țări în primul apel este de 8,5 mil. EUR, iar valoarea totală a bugetului ENI doar pentru partenerii din RM în cadrul proiectelor din apelul 1 este de 1,9 mil. EUR. Din cel de-al doilea apel de propuneri de proiecte sunt în proces de implementare 16 proiecte, doar într-un singur proiect beneficiarul din RM având rolul de partener lider. Valoarea totală a fondurilor ENI accesibile pentru proiectele

implementate de beneficiarii din Republica Moldova în parteneriat cu beneficiari din alte țări în apelul doi este de 12,2 mil. EUR, pe când valoarea totală a bugetului ENI pentru partenerii din RM este de 2,3 mil. EUR, contribuție ne-rambursabilă a UE. Numărul total al beneficiarilor proiectelor din Republica Moldova, implementate în cadrul Programului Operațional Comun Bazinul Mării Negre 2014-2020, este de 24, dintre care 7 implementează câte 2 proiecte.

În anul 2021 partenerilor din RM le-a fost debursată sumă totală de 0,4 mil. EUR din fondurile ENI. Totodată, în anul 2021 au fost finalizate și se află la etapa de raportare finală 11 proiecte din apelul 1 cu parteneri din Republica Moldova.

III. Programul Transnațional Dunărea 2014-2020 (transnațional)

Tabel 4: Informații generale privind Programul Transnațional Dunărea 2014-2020

Buget aprobat de UE	231,9 mil. EUR grant din fondurile ENI, IPA și ERDF; cofinanțare minimă: 15%
Participanții	Republica Austria, Bulgaria, Republica Cehia, Ungaria, Romania, Slovenia, Croația, Republica Slovacia, Bosnia și Herțegovina, Muntenegru, Serbia, Republica Moldova, Republica Federală Germania, Ucraina
Obiectivul strategic al programului	Îmbunătățirea politicilor publice și a cooperării instituționale prin intermediul finanțării proiectelor implementate de un parteneriat transnațional extins.
Obiective tematice	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inovare și responsabilitate socială în Regiunea Dunării 2. Responsabilitatea față de mediu și cultură în Regiunea Dunării 3. Conectivitatea în Regiunea Dunării 4. Asistență tehnică dedicată finanțării structurilor de management ale programului și activităților acestora
Tip de proiecte finanțate	(I) SOFT fără componente de infrastructură.

Sursa: <http://www.interreg-danube.eu>

În total în cadrul Programului Transnațional Dunărea 2014-2020 au fost selectate pentru finanțare 22 de proiecte cu beneficiari din RM. În anul 2021, RM era reprezentată în 7 proiecte din apelul 2, iar 6 din cele 7 proiecte în implementare au fost încheiate și se află la etapa de raportare finală. Valoarea totală a fondurilor UE (ERDF, IPA, ENI) accesibile pentru proiectele implementate de beneficiarii din Republica Moldova în parteneriat cu beneficiari din alte țări, în apelul doi, este de 12,8 mil. EUR, iar suma totală a fondurilor ENI accesibile pentru partenerii din Republica Moldova este de 0,8 mil. EUR.

În cel de-al treilea apel de propuneri de proiecte, în Programul Transnațional Dunărea (PTD), RM participă în 15 proiecte transnaționale. Valoarea totală a fondurilor UE (ERDF, IPA, ENI) accesibile pentru proiectele implementate de beneficiarii din Republica Moldova în parteneriat cu beneficiari din alte

țări în apelul 3 este de 30,8 mil. EUR, iar suma totală a fondurilor ENI accesibile pentru partenerii din Republica Moldova este de 1,3 mil. EUR. Numărul total al beneficiarilor proiectelor din Republica Moldova, implementate în cadrul Programului Transnațional Dunărea 2014-2020, este de 19, dintre care 4 implementează câte 2 sau mai multe proiecte.

În anul 2021 partenerilor din RM din apelurile 2 și 3 le-a fost debursată suma totală de 0,3 mil. EUR.

De menționat, că la 05.05.2021 a fost semnat Acordul de Asistență Tehnică între I.P. OGPAE și Ministerul Finanțelor al Ungariei. Conform acestui acord, în anul 2021 au fost debursate 75,0 mii EUR cu titlu de plată în avans pentru activități de susținere a implementării Programului Transnațional Dunărea 2014-2020 pe teritoriul Republicii Moldova. Contractul respectiv a fost semnat pentru o perioadă de 3 ani.

Programarea următoarei etape a Programelor de Cooperare Transfrontalieră și Transnațională 2021-2027

În contextul elaborării cadrului financiar multianual al UE (MFF 2021-2027) și politicilor europene pe perioada 2021-2027, actualmente, toate 3 PCTT menționate supra se află la etapa finală de programare a următoarei perioade de activitate - Interreg NEXT. În mare parte, există un grad înalt de continuitate între arhitectura PCTT 2014-2020 și cea a PCTT pentru perioada 2021-2027. O parte din modificările prevăzute vin ca răspuns la crearea unui nou instrument de acțiune externă, și anume Instrumentul de Vecinătate, Cooperare pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (NDICI) din contul căruia va fi finanțată și participarea RM în

Interreg NEXT. În perioada următoare, PCTT sunt ancorate în cadrul Regulamentului pentru obiectivul de cooperare teritorială europeană (Interreg), asigurându-se o tranziție a programelor transfrontaliere de la inițiativa cooperării transfrontaliere din cadrul ENI (ENI CBC²⁵) spre inițiativa de vecinătate externă a Interreg (Interreg NEXT²⁶).

Pe parcursul anului 2021, toate 3 PCTT la care Republica Moldova este parte, au continuat procesul de programare a următoarei perioade de activitate - **Interreg 2021-2027** (a se vedea Anexa 9).

25 Cross Border Cooperation of the European Neighbourhood Instrument

26 Interreg Neighbourhood External

Concluzii

Asistența Oficială pentru Dezvoltare (AOD)²⁷ rămâne un instrument important și o resursă vitală a partenerilor externi de dezvoltare pentru susținerea țărilor în curs de dezvoltare.

În contextul provocărilor anului 2021 pentru Republica Moldova, generate de situația pandemică COVID-19 și de creșterea semnificativă a prețurilor gazelor naturale, partenerii externi de dezvoltare s-au aflat în fața imperativului de a-și modifica și reorienta domeniile și programele prioritare de sprijin, întru susținerea Republicii Moldova în atenuarea efectele socio-economice ale crizei și sporirea rezilienței țării, continuând în același timp oferirea suportului în avansarea implementării Agendei de Reforme.

Impactul relansării sprijinului economic din partea comunității partenerilor externi Republicii Moldova întru asigurarea unui proces de dezvoltare economică viabilă, s-a cuantificat prin majorarea volumului asistenței externe recepționate, atât în contextul angajamentelor, cât și a debursărilor, ceea ce confirmă fortificarea încrederii din partea partenerilor externi de dezvoltare.

Sub aspect calitativ al valorificării asistenței externe recepționate, se

atestă o îmbunătățire a implementării proiectelor finanțate din resurse externe, fapt reflectat printr-o dinamică pozitivă față de anul 2020 al ratei de absorbție.

Mai mult decât atât, pe parcursul anului 2021 se evidențiază o diversificare a proiectelor de asistență externă, aliniată la prioritățile naționale strategice, cu o implementare multidimensională prin configurarea interfeței sectoarelor economiei naționale precum: infrastructura drumurilor, sănătate, ordine publică, agricultură, educație, mediul de afaceri, etc.

Totodată, se constată atingerea unui nivel fără precedent al volumului debursărilor aferente suportului bugetar/grant din ultimii ani, fapt ce a permis o mai mare flexibilitate în implementarea programelor care răspund priorităților naționale, în special celor stringente.

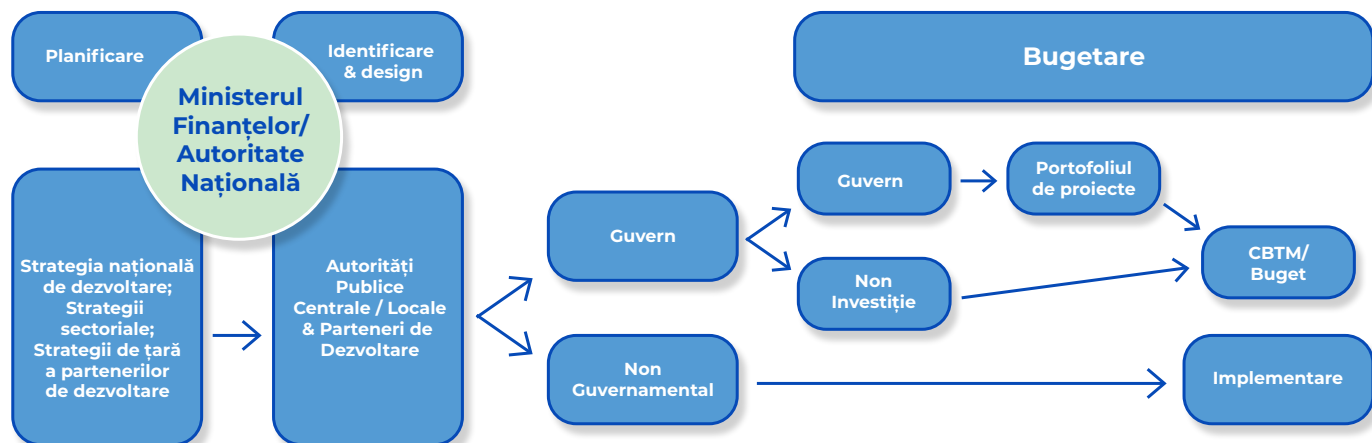
Anul 2021 a plasat Republica Moldova într-o nouă albie în context regional, reușind atragerea unui sprijin considerabil din partea partenerilor externi de dezvoltare, întru consolidarea independenței energetice, în special în ajunul sezonului rece, consolidarea infrastructurii de transport și de securitate, dar și reformelor întru avansarea în parcursul european al Republicii Moldova.

²⁷ AOD–fluxurile către țări și teritorii din lista DAC OCDE a beneficiarilor de ODA și ale instituțiilor multilaterale care sunt: (a) furnizate de agenții oficiale, inclusiv de guvernele naționale și locale sau de agențiile executive ale acestora; și (b) fiecare tranzacție este gestionată cu obiectivul principal de promovare a dezvoltării economice și a bunăstării țărilor în curs de dezvoltare; și este de natură concesională și are un element de grant de cel puțin 25%.

Anexe

Anexa 1

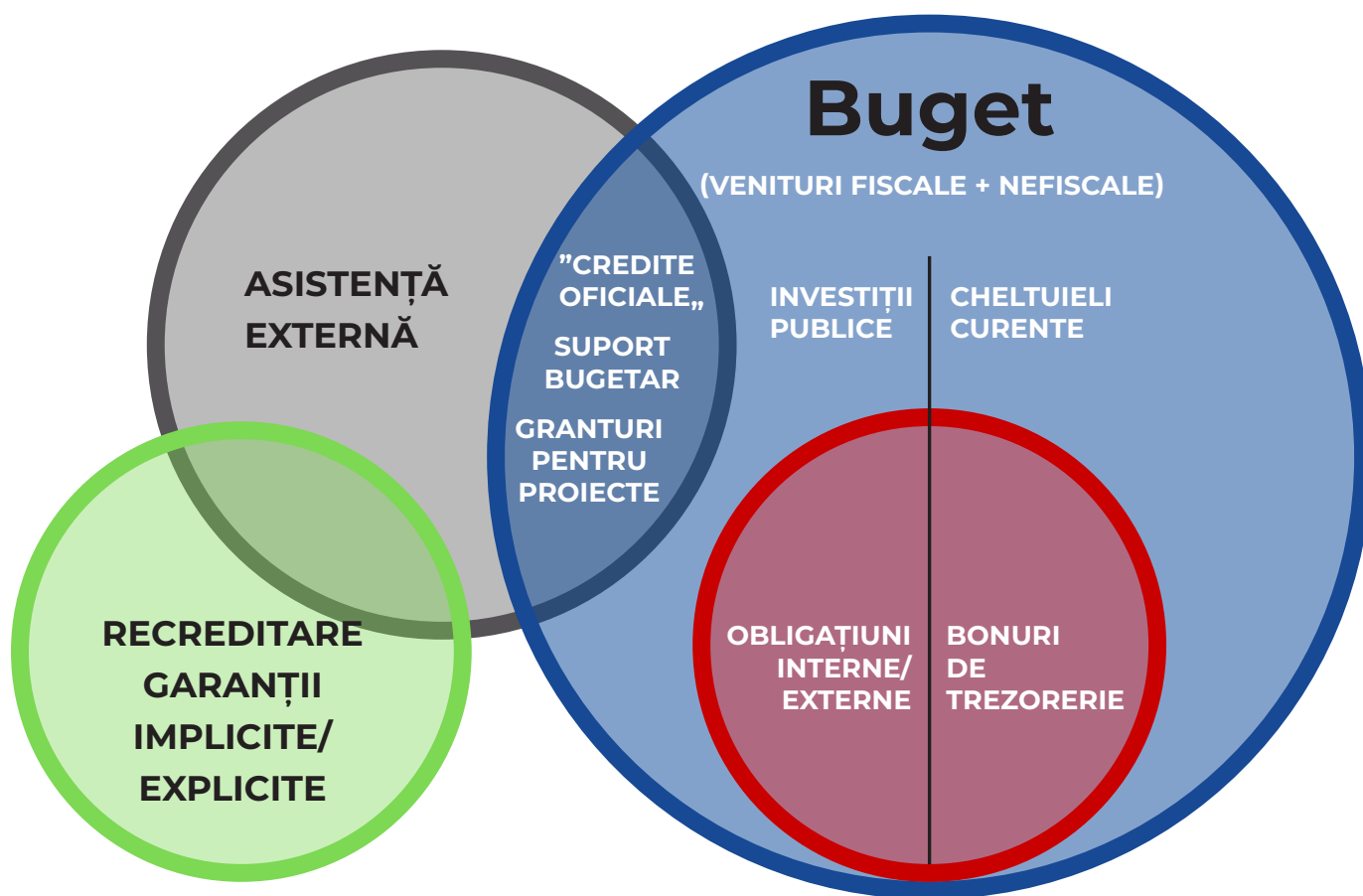
Procesul de planificare, identificare și bugetare a proiectelor finanțate din surse externe

Sursa: MF

Anexa 2

Prezentare generală a resurselor naționale: Asistența Externă și Bugetul Republicii Moldova

Sursa: MF

Anexa 3

Asistența externă acordată de către partenerii externi de dezvoltare în anul 2021

Partener extern de dezvoltare	Angajamentele 2021 (mil.)	Debursări 2021 (mil.)	Valuta	Angajamente (mil EUR)	Debursări (mil EUR)	Rata medie anuală de schimb (BNM)	Din care Covid -19 (debursări, mil EUR)	Din care Criza Energetică (debursări, mil EUR)
FMI	5 505	5 505	MDL	263,1	263,1	20,9255	0	0
CE	156,3	218,60	EUR	156,3	218,6	20,9255	17,2	60
BEI	54,30	73,35	EUR	54,3	73,4	20,9255	0	0
BERD	112,80	111,90	EUR	112,8	111,9	20,9255	0	0
Banca Mondială	146,20	93,80	USD	123,5	79,3	17,6816	49,6	0
BDCE	0,00	42,12	EUR	0	42,1	20,9255	0	0
USAID	30,14	25,57	USD	25,5	21,6	17,6816	0	0
Germania	27,38	8,75	EUR	27,4	8,7	20,9255	2,4	0
Suedia	126,57	126,57	SEK	12,5	12,5	2,0625	0	0
Elveția	12,65	12,65	USD	10,7	10,7	17,6816	0	0
Estonia	0,74	0,57	EUR	0,7	0,6	20,9255	0	0
Cehia	74,72	95,97	CZK	2,9	3,7	0,8157	0,4	0,4
Letonia	0,25	0,25	EUR	0,2	0,2	20,9255	0,2	0
Lituania	0,27	0,27	EUR	0,3	0,3	20,9255	0	0
Japonia	1,5	1,6	USD	1,3	1,3	17,6816	0,7	0
Spania	0,05	0,05	EUR	0,1	0,1	20,9255	0	0
China	6,86	6,86	USD	5,8	5,8	17,6816	1,9	0
România	0,82	0,82	EUR	0,8	0,8	20,9255	0	0
PNUD	4,20	17,63	USD	3,5	14,9	17,6816	0,8	0
UNFPA	3,14	2,99	USD	2,6	2,5	17,6816	0,02	0
OIM	3,40	3,40	USD	2,9	2,9	17,6816	0,1	0
UNWOMEN	4,55	4,39	USD	3,8	3,7	17,6816	0,1	0
UNICEF	4,85	4,64	USD	4,1	3,9	17,6816	1,7	0
UNODC	0,208	0,208	USD	0,2	0,2	17,6816	0	0
FIDA	10,20	5,15	USD	8,6	4,3	17,6816	0	0
FAO*	0,00	0,00	USD	0	0	17,6816	0	0
ILO	0,00	0,41	USD	0	0,3	17,6816	0	0
Regatul Unit al Marii Britanii	1,9	1,9	GBP	2,2	2,2	24,33	0	0
TOTAL				826,1	889,7		75,2	60,4

* - volumul asistenței nu a fost disponibilă

Sursa: compilat în baza chestionarelor prezentate de către partenerii externi de dezvoltare

Anexa 4

Informație privind acordurile de granturi și împrumuturi externe semnate în anul 2021 (per donatori/creditori)

Partener extern de dezvoltare	Acord de grant/împrumut semnat	Valoarea conform Acordului	Data semnării
Banca germană Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW)	Acordul Suplimentar de Finanțare și Acordul de Grant „Îmbunătățirea infrastructurii de apă în Moldova Centrală, faza II” între Banca germană Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW), Republica Moldova (reprezentată de Ministerul Finanțelor) și Agenția de Dezvoltare Regională Centru	10 mil. EUR (grant)	12.01.2021
	Acordul suplimentar de implementare a grantului și proiectului „UE pentru Moldova: Apă curată pentru Cahul” între Banca germană Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW), Republica Moldova (reprezentată de Ministerul Finanțelor) și Municipiul Cahul	2,77 mil. EUR (grant)	10.09.2021
Banca Mondială	Acordul de Cooperare între Guvernul Republicii Moldova și Corporația Financiară Internațională în vederea realizării proiectului „Reforma Climatului Investițional în Republica Moldova faza II”	2,8 mil. USD (grant)	16.02.2021
Comisia Europeană	Acordul de finanțare dintre Republica Moldova și Comisia Europeană privind „Contractul de Reziliență COVID-19 pentru Republica Moldova”	15 mil. EUR (grant/ suport bugetar)	19.02.2021
	Acordul de finanțare dintre Guvernul Republicii Moldova și Comisia Europeană privind „Contractul de consolidare a statului și reziliență pentru Republica Moldova”	60 mil EUR (grant/ suport bugetar)	15.12.2021
	Acordul dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană privind participarea Republicii Moldova la Programul cadru al Uniunii Europene pentru Cercetare și Inovare „Orizont Europa” pentru perioada 2021-2027	participare	27.10.2021
Guvernul Japoniei	Acordul de Grant întocmit prin schimb de note, dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Japoniei privind extinderea cooperării economice japoneze (Proiectul privind îmbunătățirea echipamentelor de stingere a incendiilor)	11,93 mil EUR (grant)	26.11.2021
Banca Europeană de Investiții	Acordul de Cooperare între Banca Europeană de Investiții, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Agenția pentru Eficiență Energetică și Unitatea Consolidată Pentru Implementarea și Monitorizarea Proiectelor în Domeniul Energeticii cu privire la asistența tehnică pentru elaborarea și implementarea proiectului „Eficiența Energetică în Republica Moldova”	15 mil. EUR (grant)	10.12.2021
	Acordul de modificare și de reformulare a Contractului de finanțare dintre Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții privind infrastructura feroviară și parcul de material rulant ale Republicii Moldova, semnat la Chișinău, la 26 septembrie 2016.	24 mil. EUR (credit)	17.12.2021

	Acordul de împrumut dintre Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții în vederea realizării proiectului „Eficiența energetică în Republica Moldova”	30 mil. EUR (credit)	10.12.2021
	Amendamentul nr. 3 la Contractul de finanțare dintre Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții și Amendamentul la Scrisoarea de însoțire asupra Contractului de finanțare în vederea implementării Proiectului „Livada Moldovei”	extindere	21.09.2021
	Amendamentul nr.4 la Contractul de finanțare dintre Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții (BEI) „Transportul energiei electrice de către „Moldelectrica”	extindere/ amendare	09.12.2021
BERD	Amendamentul nr. 2 la Acordul de împrumut dintre Republica Moldova și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare în vederea realizării Proiectului de achiziție a locomotivelor și de restructurare a infrastructurii feroviare semnat la Chișinău la 14 noiembrie 2014	23,5 mil. EUR (finanțare adițională - credit)	06.10.2021
	Acordul de împrumut dintre Republica Moldova și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare în vederea realizării Proiectului „Sistemul termoenergetic al municipiului Bălți („CET-Nord” S.A.)” – faza II.	157 mil. EUR	24.12.2021
	Acordul de împrumut dintre Republica Moldova și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare în vederea realizării proiectului „Eficiența energetică în Republica Moldova”	30 mil. EUR (credit)	10.12.2021
	Amendamentul nr.2 la Acordul de împrumut între Republica Moldova și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare privind realizarea lucrărilor de construcție și reabilitarea drumurilor în Republica Moldova	restructurare/ extindere	18.05.2021
IDA	Acordul de Finanțare dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare privind finanțarea adițională II la Proiectul „Răspuns de urgență la COVID-19”	24,8 mil. EUR (credit)	09.08.2021
	Amendamentul nr.2 la Acordul de finanțare dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare în vederea realizării Proiectului „Modernizarea sectorului sănătății în Republica Moldova”	restructurare	24.12.2021
BIRD	Acordul de Grant dintre Republica Moldova și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD) în calitate de Agenție de implementare pentru Fondul Global de Mediu (GEF) – (a patra finanțare adițională) în cadrul proiectului „Agricultura Competitivă în Moldova (MAC-P)”	3,105 mil. EUR (grant)	10.12.2021
USAID	Acordul de Repunere în vigoare a Acordurilor de asistență privind obiectivele de dezvoltare din 2016 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Statelor Unite ale Americii	repunere în vigoare	07.10.2021

	Amendamentul nr. 11 la Acordul de asistență privind obiectivul de dezvoltare dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Statelor Unite ale Americii pentru o guvernare democratică mai eficientă și mai responsabilă, semnat la Chișinău la 28 septembrie 2016	extindere	15.10.2021
	Amendamentul nr. 11 la Acordul de asistență privind obiectivul de dezvoltare dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Statelor Unite ale Americii pentru creșterea comerțului și investițiilor în sectoarele cheie, semnat la Chișinău la 28 septembrie 2016	extindere	15.10.2021

Sursa: MF

Anexa 5

Documente strategice de cooperare pentru dezvoltare ale partenerilor externi pentru Republica Moldova coordonate pe parcursul anului 2021

Partenerul extern de dezvoltare	Denumirea documentelor strategice
Republica Austria	Strategia de Cooperare a Austriei cu Republica Moldova pentru perioada 2021-2027
Regatul Suediei	Strategia de Cooperare pentru Europa de Est pentru anii 2021-2027 a Agenției de cooperare internațională pentru dezvoltare a Guvernului Suediei (SIDA)
Republica Federală Germania	Strategia privind procesul de reformă 2030 al Ministerului Federal pentru Cooperare Economică și Dezvoltare al Germaniei
	Cadrul bienal de negocieri bilaterale (interguvernamentale) moldo-germane privind acordarea asistenței pentru dezvoltare (tehnice și financiare) Republicii Moldova pentru anii 2021-2022
Organizația Națiunilor Unite	Foaia de parcurs pentru Cadrul de parteneriat al ONU cu Guvernul RM pentru perioada 2023-2027
	Planul Strategic al Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare pentru anii 2022-2025
Comisia Europeană	Planul Indicativ Multianual 2021 – 2027 al UE pentru Republica Moldova

Sursa: MF

Anexa 6

Lista instituțiilor beneficiare de asistență externă, în anul 2021

Beneficiar	Nr. Proiecte de asistență financiară	Valoarea asistenței financiare, mil. EUR	Suma deburseată cumulativ, mil. EUR	Suma deburseată anul 2021, mil. EUR	Nr. Proiecte de asistență tehnică	Valoarea asistenței tehnice externe, mil. EUR
Parlamentul RM	0	0,0	0,0	0,0	2	6,7
Total:	0	0,0	0,0	0,0	2	6,7
Cancelaria de Stat	2	40,5	7,4	2,6	7	49,3
Total:	2	40,5	7,4	2,6	7	49,3
Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	0	0,0	0,0	0,0	1	4,9
Total:	0	0,0	0,0	0,0	1	4,9
Ministerul Afacerilor Interne	36	78,4	58,0	24,7	16	12,8
Total:	36	78,4	58,0	24,7	16	12,8
Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	9	287,6	158,8	36,4	9	6,0
Total:	9	287,6	158,8	36,4	9	6,0
Ministerul Apărării	0	0,0	0,0	0,0	6	9,5
Total:	0	0,0	0,0	0,0	6	9,5
Ministerul Culturii	3	0,2	0,1	0,1	0	0,0
Total:	3	0,2	0,1	0,1	0	0,0
Ministerul Economiei	21	45,1	42,3	2,7	3	20,4
Total:	21	45,1	42,3	2,7	3	20,4
Ministerul Educației și Cercetării	Știință și inovare	15	4,3	2,9	2	0,6
	Învățământ general	1	42,3	35,4	26	14,7
	Învățământ superior	1	35,7	0,2	27	5,2
	Tineret și sport	1	3,1	2,2	5	2,7
	Învățământ profesional tehnic	0	0,0	0,0	15	18,0
Total:	18	85,4	40,7	6,2	75	41,2
Ministerul Finanțelor	3	90,7	56,2	44,1	31	103,8
Total:	3	90,7	56,2	44,1	31	103,8
Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale	Energetica	12	418,3	44,7	2	1,6
	Infrastructura feroviară	1	155,3	40,3	1	1,5
	Drumuri	5	522,9	353,3	0	0,0
	Gospodărie comunală	1	13,4	13,4	0	0,0
	Dezvoltare regională	2	25,1	0,5	1	1,5
	Comunicații	2	0,3	0,2	0,2	0
Total:	23	1135,2	452,3	74,1	4	4,6
Ministerul Justiției	5	56,1	1,6	0,0	2	8,7
Total:	5	56,1	1,6	0,0	2	8,7
Ministerul Mediului	12	31,2	5,4	0,9	8	6,4
Total:	12	31,2	5,4	0,9	8	6,4
Ministerul Muncii și Protecției Sociale	0	0,0	0,0	0,0	11	16,2
Total:	0	0,0	0,0	0,0	11	16,2
Ministerul Sănătății	8	136,0	82,0	51,7	6	15,2
Total:	8	136,0	82,0	51,7	6	15,2
AGEPI	1	0,1	0,0	0,0	0	0,0
Total:	1	0,1	0,0	0,0	0	0,0
Banca Națională a Moldovei	0	0,0	0,0	0,0	4	3,7
Total:	0	0,0	0,0	0,0	4	3,7
Biroul Național de Statistică	0	0,0	0,0	0,0	7	8,2
Total:	0	0,0	0,0	0,0	7	8,2

Comisia Electorală Centrală	2	0,0	0,0	0,0	2	3,2
Total:	2	0,0	0,0	0,0	2	3,2
CNA	0	0,0	0,0	0,0	8	16,2
Total:	0	0,0	0,0	0,0	8	16,2
Consiliul Concurenței	0	0,0	0,0	0,0	3	0,1
Total:	0	0,0	0,0	0,0	3	0,1
Total	143	1986,5	904,6	243,5	205	337,1

Anexa 7

Informația privind acordarea surselor externe (împrumuturi/granturi) pentru susținerea bugetului de stat în anul 2021

Donator	Buget aprobat			Buget rectificat			Încasat			Data încasării	notă
	mii USD	mii EURO	mii lei	mii USD	mii EURO	mii lei	EURO	USD	echivalent, lei		
IDA (Reforma în Sănătate)	445,30		8 100,01				385 737,95		8 218 802,78	22.02.2021	împrumut
IDA (Modernizarea administrării fiscale TAMP)	1 198,46		21 799,99	1 858,00		33 128,1	1 561 344,76		32 614 462,29	04.02.2021	împrumut
IBRD (Modernizarea administrării fiscale TAMP)				9 823,30		175 149,4	8 264 870,78		172 642 406,26	04.02.2021	împrumut
IDA (Ameliorarea Competitivității II)	450,80		8 200,05				191 734,20		4 085 223,08	22.02.2021	împrumut
Banca Mondială (Răspuns de urgență la COVID-19)					2 870,00	61 131,00		1 920 000,00	33 571 008,00	25.01.2021	grant
								1 562 055,00	27 022 301,86	29.01.2021	grant
TOTAL TRIMESTRUL I	2 094,56		38 100,05	11 681,30	2 870,00	269 408,58	10 403 687,69	3 482 055,00	278 154 204,27		
IDA (Răspuns de urgență la COVID-19)							21 900 000,00		466 822 590,00	13.04.2021	împrumut
IDA (Reforma în Sănătate)	2 341,95		42 600,07								împrumut
IDA (Modernizarea administrării fiscale TAMP)	148,44		2 700,1				317 633,06		6 770 761,60	09.04.2021	împrumut
IDA (Ameliorarea Competitivității II)	445,30		8 100,0								împrumut
TOTAL TRIMESTRUL II	2 935,7		53 400,20				22 217 633,06		473 593 351,60		
IBRD (Modernizarea administrării fiscale TAMP)				2 588,21		46 147,78	2 174 965,99		46 496 640,43	01.07.2021	împrumut
IDA (Reforma în Sănătate)	5 134,69		93 400,01								
IDA (Ameliorarea Competitivității II)	109,96		2 000,17					229 129,74	4 041 184,14	21.09.2021	împrumut
FMI	91 982,96		1 673 170,04								împrumut
BEI (Calea Ferată)	2 677,30		48 700,09								împrumut
TOTAL TRIMESTRUL III	99 904,91		1 817 270,31	2 588,21		46 147,78	2 174 965,99	229 129,74	50 537 824,57		
Comisia Europeană (Contract de Reziliență COVID-19)					15 000,00		15 000 000,00		305 890 500,00	01.10.2021	grant
Comisia Europeană (Reforma poliției)		21 400,00	457 318,0				21 400 000,00		436 403 780,00	01.10.2021	grant
Comisia Europeană (Contract de consolidare a statului și rezilienței)							60 000 000,00		1 210 560 000,00	24.12.2021	grant
Comisia Europeană (Asistență macrofinanciară Omnibus)	58 741,07		1 068 500,06	59 730,79		1 065 000,0	49 720 400,00		1 003 844 931,92	07.10.2021	împrumut
IDA (Modernizarea administrării fiscale TAMP)				3 218,66		57 388,7		621 082,00	10 903 777,70	10.11.2021	împrumut
IDA (Reforma în Sănătate)	2 144,04		39 000,09	10 253,89		182 826,86		716 224,58	12 742 996,10	22.12.2021	împrumut
IBRD (DPO)	50 000,00		909 500,00								împrumut
FMI (alocare DST)	91 984,61		1 673 200,06	235 621,09		4 201 124,03		56 432 851,26	988 381 886,82	03.11.2021	împrumut DST
									3 096 933 832,31		
BEI (Calea Ferată)	17 570,1		319 599,94	2 723,97		48 568,4					împrumut
IDA (Asistență Socială și Ocrotirea Sănătății)				26 042,39		464 335,8					împrumut
IDA (Ameliorarea Competitivității)				587,48		10 474,8		451 715,50	8 007 425,16	22.12.2021	împrumut
FMI				78 287,67		1 395 869,2		53 179 738,75	946 168 949,70	22.12.2021	împrumut EFF
								26 608 598,00	473 417 514,16	22.12.2021	împrumut ECF
TOTAL TRIMESTRUL IV	220 439,81	21 400,00	4 467 118,14	416 465,94	15 000,00	7 745 087,71	146 120 400,00	138 010 230,09	8 493 255 594,47		
TOTAL GENERAL	325 374,97	21 400,00	6 375 888,70	430 735,45	17 870,00	8 060 644,07	180 916 686,74	141 721 414,83	9 295 540 974,91		

USD	18,19	împrumut	5.918.570,70	17,83	împrumut	7.680.013,07		împrumut	7.282.093.385,05
EURO	21,37	grant	457.318,00	21,3	grant	380.631,00		grant	2.013.447.589,86

Sursa: MF

Anexa 8

Descrierea proiectelor mari de infrastructură din cadrul programului operațional comun România-Moldova 2014-2020

Denumirea proiectului	Grant Total (mil. EUR)	Grant destinat partenerilor din RM (mil. EUR)
„Infrastructura de comunicații” (COMINF)	5,0	2,8
„Cooperare Regională pentru Prevenirea și Combaterea Criminalității Transfrontaliere România –Moldova” (THOR)	6,4	2,8
„Zona de cooperare transfrontalieră România - Moldova o zonă mai sigură prin îmbunătățirea infrastructurii de operare a Serviciului Mobil de Urgență, Reanimare și Descarcerare (SMURD)” (SMURD-2)	6,4	3,2
„Reabilitarea și modernizarea birourilor vamale de frontieră de pe granița România –Moldova (Albița-Leușeni, Sculeni-Sculeni și Giurgiulești-Giurgiulești)” (RMCO)	6,4	3,2

Sursa: <https://ro-md.net>

Anexa 9

Informații generale aferente etapei de programare a viitoarelor Programe Interreg 2021-2027 la situația din 31.12.2021

Pe parcursul anului 2021, toate 3 PCTT la care Republica Moldova este parte, au continuat procesul de programare a următoarei perioade de activitate - **Interreg 2021-2027**.

Detalii despre viitoarele programe vedeți mai jos.

Informații generale referitoare la Programul Interreg NEXT România – Republica Moldova 2021-2027

Bugetul aprobat de UE	73,2 mil. EUR grant din fondurile ERDF și NDICI; cofinanțare minimă: 10%.
Țări participante	România, Republica Moldova

În anul 2021, urmare a consultărilor desfășurate, au fost aprobate:

- obiectivele de politici pentru viitorul program și domeniile de intervenție;
- Analiza teritorială pentru Programul Interreg NEXT România-Republica Moldova 2021-2027;

- Raportul inițial privind evaluarea strategică de mediu;

- Prima versiune a documentului de program pentru Programului Interreg Next RO-MD 2021-2027.

Informații generale referitoare la Programul Interreg NEXT Bazinul Mării Negre 2021-2027

Bugetul aprobat de UE	61,0 mil EUR grant din fondurile ERDF, IPA și NDICI); cofinanțare minimă: 10%.
Țări participante	România, Bulgaria, Grecia, Turcia, Ucraina, Georgia, Armenia, Republica Moldova

Pe parcursul anului 2021 au avut loc mai multe runde de consultări publice în cadrul procesului de programare a Programului Interreg NEXT Bazinul Mării Negre 2021-2027. Drept urmare, în cadrul Comitetului Comun de Programare au fost aprobate/agreate:

- obiectivele de politici/specifice și domeniile de intervenție selectate pentru finanțare, tipurile de proiecte care urmează a fi finanțate de viitorul program;

- Prima versiune și versiunea actualizată a Documentului de Program Interreg NEXT Bazinul Mării Negre 2021-2027;

- Metodologia cadrului de performanță și a indicatorilor pentru viitorul program;

- Repartizarea bugetului noului program, inclusiv alocările pentru fiecare obiectiv de politici selectat pentru finanțare.

Informații generale referitoare la Programul Regiunii Dunărea 2021-2027

Bugetul aprobat, contribuția de UE	213,1 mil. EUR grant din fondurile ERDF, IPA și NDICI; cofinanțare minimă: 20%
Țări participante	Republica Austria, Bulgaria, Republica Cehia, Ungaria, România, Slovenia, Croația, Republica Slovacia, Bosnia și Herțegovina, Muntenegru, Serbia, Republica Moldova, Republica Federală Germania, Ucraina

Sursa: <http://www.interreg-danube.eu>

Procesul de programare a Programului Regiunii Dunărea 2021-2027 a demarat la sfârșitul anului 2019. În anul 2021 a fost aprobată repartizarea bugetului viitorului program, inclusiv alocările pe priorități și principiile cheie privind lansarea și derularea primului apel de propuneri de proiecte în cadrul următorului program.

De menționat că pe parcursul anului 2022 toate cele trei documente de program au fost definitive, fiind transmise Comisiei Europene pentru aprobare în lunile mai-iunie, iar RM urmează să încheie Acorduri de finanțare pentru toate cele 3 programe Interreg.

Totodată, urmare a deciziei CE de suspendare a participării Federației Ruse

și Belarus în toate programele Interreg 2021-2027 pe fondul agresiunii militare a Federației Ruse împotriva Ucrainei, CE a decis să transfere **26,2 mil. EUR** din fondul Instrumentului de Vecinătate, Cooperare pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (NDICI) destinate Federației Ruse și Belarus pentru anul 2022, către programele Interreg pentru care Ucraina și Republica Moldova sunt eligibile. Respectiv, programelor Interreg NEXT Bazinul Mării Negre/România-Republica Moldova 2021-2027 le-au revenit câte **4,1 mil. EUR**, iar Programului Regiunii Dunărea-1,9 mil. EUR, alocații suplimentare la bugetul inițial aprobat de Uniunea Europeană pentru programele respective.

MINISTERUL FINANTELOR
AL REPUBLICII MOLDOVA